

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Možnosti využití skupin potápěčských
činností složek Ministerstva vnitra České
republiky při mimořádných událostech a
krizových situacích**

Bakalářská práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Plánování a řízení krizových situací

Autor bakalářské práce: Daniel Mašín

Vedoucí bakalářské práce: pplk. Mgr. Karel Agh

Kladno 2016

CZECH TECHNICAL UNIVERSITY IN PRAGUE

FACULTY OF BIOMEDICAL ENGINEERING

Department of Health Care Disciplines and Population Protection

**The possibility of using groups of diving
activities at the forces of the Ministry of
Interior of the Czech Republic in emergency
cases and crisis situations**

Bachelor Thesis

Study Programme: Population Protection

Branch of study: Planning and Management of Crisis Situation

Author: Daniel Mašín

Thesis advisor: pplk. Mgr. Karel Agh

Kladno 2016

Zadání bakalářské práce

Student: **Daniel Mašín**
Obor: Plánování a řízení krizových situací
Téma: **Možnosti využití skupin potápěčských činností složek Ministerstva vnitra České republiky při mimořádných událostech a krizových situacích.**
Téma anglicky: **The Possibility of Using Groups of Diving Activities at the Forces of the Ministry of Interior of the Czech Republic in Emergency Cases and Crisis Situations.**

Zásady pro vypracování:

Cílem práce je zpracovat celkový přehled o potápěčských činnostech jednotlivých bezpečnostních sborů ministerstva vnitra (Policie ČR a Hasičského záchranného sboru), jejich rozbor a srovnání celkového stavu, a to v oblasti legislativy, organizace a výcviku ve vztahu k možnostem využití při mimořádné události či krizovém stavu.

Pro získání informací a uceleného náhledu na problematiku zadání bakalářské práce je zvolena metoda sběru, studia a analýzy interních dokumentů, odborné a tematické literatury a publikací a dotazování odborníků a pracovníků z řad bezpečnostních sborů Ministerstva vnitra České republiky. Výstupem práce bude představení stávajícího stavu a možnosti skupin potápěčských činností u Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR a stanovení doporučení pro praxi.

Seznam odborné literatury:

- [1] REKTOŘÍK, Jaroslav. Krizový management ve veřejné správě: teorie a praxe, ed. 1., Praha: Ekoexpress, 2004, 249 s., ISBN 80-86119-83-1
- [2] OYHENART, Jean-Michel. Potápění: všeob. a profes.: metodika, výstroj, lokality, ed. 1., Praha: Euromedia Group - Knižní klub, Universum, 2004, 231 s., ISBN 80-342-1168-8
- [3] SCHINCK, Andrea. Potápění: výstroj, rizika, potápěčské kurzy. Teorie a praxe, ed. 1., Čestlice-Rebo, 2007, 223 s., ISBN 978-80-7234-704-9

zadání platné do: 11.09.2017

Vedoucí: pplk. Mgr. Karel Agh

.....
vedoucí katedry / pracoviště

.....
děkan

V Kladně dne 23.02.2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Možnosti využití skupin potápěčských činností složek Ministerstva vnitra České republiky při mimořádných událostech a krizových situacích“ vypracoval samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Kladně, dne

.....

Daniel Mašín

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu práce pplk. Mgr. Karlu Aghovi za praktické a užitečné rady a připomínky a odborné vedení, které mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Název bakalářské práce:

Možnosti využití skupin potápěčských činností složek Ministerstva vnitra České republiky při mimořádných událostech a krizových situacích

Abstrakt:

Obsahem této práce je obecný přehled problematiky skupin potápěčských činností Policie České republiky a Hasičského záchranného sboru České republiky. Práce je zaměřena na rozbor a komparaci celkového stavu, a to v oblasti legislativy, organizace a výcviku, ve vztahu k možnostem využití při mimořádné události či krizovém stavu. V první části práce jsou popsány potápěčské skupiny jednotlivých bezpečnostních sborů, jejich historie, současnost, legislativa, členění, výcvik, technické a materiální zabezpečení a mimořádné události a krizové situace, na které lze potápěčské skupiny Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR využít. V další části práce je proveden jejich rozbor a komparace, se zaměřením na specifické činnosti, které tyto skupiny vykonávají. Cílem práce je získání přehledu o současném stavu potápěčských činností u Policie České republiky a Hasičského záchranného sboru České republiky, poukázání na možné změny a stanovení doporučení pro praxi. Pro získání informací a uceleného náhledu na problematiku zadání bakalářské práce byla zvolena metoda sběru, studia a analýzy interních dokumentů, odborné a tematické literatury a publikací a dotazování odborníků a pracovníků z řad Policie České republiky a Hasičského záchranného sboru České republiky.

Klíčová slova:

Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, potápěčské činnosti, mimořádná událost, krizová situace

Bachelor Thesis title:

The possibility of using groups of diving activities at the forces of the Ministry of Interior of the Czech Republic in emergency cases and crisis situations

Abstract:

The purpose of this work is to give a general overview of the aspects connected with the groups of diving activities of the Czech Republic's Police and Fire Rescue Service. The focus is on the analysis and comparison of the overall situations in the areas of legislation, organization and training as related to the possibilities of using the said groups during an emergency case or a crisis situation. The first part of the work describes the groups of diving activities of the various security forces, their history, the current situation, the applicable legislation, the classification, the training, the technical and material equipment and the emergency cases and crisis situations in which the groups of diving activities of the Czech Republic's Police and Fire Rescue Service can be used. The subsequent part focuses on the analysis and comparison of the specific activities of those groups. The purpose is to establish an overview of the current state of the diving activities carried out by the Czech Republic's Police and Fire Rescue Service, to point out possible adjustments, and to come up with practical recommendations. In order to obtain the necessary information and a comprehensive insight into the subject of this Bachelor thesis, I opted for the method of collecting, studying and analysing internal documents, professional literature and publications on the subject, combined with questioning subject matter experts and employees of the Czech Republic's Police and Fire Rescue Service.

Key words:

The Police of the Czech Republic, the Fire Rescue Service of the Czech Republic, diving activities, emergency case, crisis situation

Obsah

Seznam symbolů a zkratk	10
1 Úvod.....	11
2 Složky Ministerstva vnitra jako součást IZS	13
2.1 Policie České republiky jako součást IZS	13
2.2 Potápěčská činnost u Policie ČR.....	15
2.2.1 Vznik a historie činnosti	15
2.2.2 Legislativní úprava činností.....	16
2.2.3 Charakteristika potápěčských činností a jejich výkon na vybraných útvarech Policie ČR	16
2.2.4 Výcvik a příprava.....	19
2.2.5 Technické zabezpečení	24
2.2.6 Možnosti využití Policie ČR při mimořádné události a krizové situaci ...	25
2.3 Hasičský záchranný sbor České republiky jako součást IZS	26
2.4 Potápěčská činnost u Hasičského záchranného sboru.....	26
2.4.1 Vznik a historie činnosti	26
2.4.2 Legislativní úprava činností.....	27
2.4.3 Charakteristika potápěčských činností a jejich výkon na vybraných útvarech Hasičského záchranného sboru ČR.....	27
2.4.4 Výcvik a příprava.....	28
2.4.5 Technické zabezpečení	31
2.4.6 Možnosti využití HZS ČR při mimořádné události a krizové situaci.....	32
3 Analýza a komparace celkového stavu, cíle práce, použité metody a stanovení hypotéz.....	34
3.1 Legislativní úprava činností	35
3.2 Organizace a členění	35
3.3 Výcvik a příprava	38
3.4 Technické zabezpečení.....	41
3.5 Využití při mimořádné události a krizové situaci	42
3.5.1 Policie ČR ve vztahu k mimořádné události.....	42
3.5.2 Hasičský záchranný sbor ČR ve vztahu k mimořádné události.....	46
3.6 Shrnutí.....	48
4 Využití potápěčských skupin při mimořádné události.....	50

5	Závěr	53
	Seznam použité literatury	54
	Seznam tabulek	57
	Tabulka 1: Srovnání speciální materiální vybavenosti	57
	Tabulka 2: Srovnání zákonných oprávnění PČR a HZS ČR	57
	Tabulka 3: Srovnání činností pod vodní hladinou	58

Seznam symbolů a zkratek

AČR	Armáda České republiky
ČR	Česká republika
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
KŘP	Krajské ředitelství policie
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
OSPČV	Odbor speciálních potápěčských činností a výcviku
PČR	Policie České republiky
PP ČR	Policejní prezidium České republiky
SIAR	Sbírka interních aktů řízení
SPJ	Stálá pořádková jednotka
STČ	Soubor typové činnosti
Svazarm	Svaz pro spolupráci s armádou
ÚRN	Útvar rychlého nasazení
ZPPP	Závazný pokyn policejního prezidenta

1 Úvod

V dnešní době, kdy díky rychlým změnám prostředí, technologiím a dalším vlivům roste riziko vzniku mimořádných událostí a krizových situací, rostou také nároky na výkonnost, efektivitu a odbornost pracovníků státních institucí a bezpečnostních složek České republiky. Je přirozené, že občané naší země předpokládají, že tito muži, ale i ženy, jsou nejen odhodláni a připraveni ochránit každého z nich, ale jsou za tímto účelem také řádně vyškoleni a vycvičeni. Jsou to skuteční odborníci a specialisté, kteří jsou připraveni k řešení krizových situací a mimořádných událostí všeho druhu. Občané nerozlišují, zda jim pomáhá policista, hasič, záchranář nebo voják, pokud je pomoc rychlá a účinná. A právě z těchto důvodů se domnívám, že by u specializovaných útvarů jednotlivých bezpečnostních sborů měl být kladen důraz právě na vysokou úroveň připravenosti každého jednotlivého příslušníka jakéhokoliv útvaru.

Cílem mé bakalářské práce je vytvořit ucelený náhled na tuto připravenost ve vztahu k potápěčským činnostem Policie České republiky a Hasičského záchranného sboru České republiky.

Téma jsem si nezvolil náhodně. Potápění mám nejenom jako koníčka, ale je i náplní mé práce. Již 12 let působím na Poříčním oddělení Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy, z toho 10 let jako policejní potápěč. Jsem jeden z mála lidí, kteří mohou říci, že „jím je práce koníčkem“. Rekreační a následně policejní potápění mě zaujalo natolik, že jsem se v rámci svého profesního, ale soukromého zdokonalování zaměřil na možnosti zlepšení svých znalostí a dovedností, které by mi mohly být jak ve službě, tak v soukromém sektoru k užítku, a zvýšily by moji bezpečnost při výkonu potápění.

Tím jsem se dostal k tématu, které je díky poslednímu dění kolem nás, dle mého názoru, zajímavé a aktuální. Jedná se o připravenost a možnosti potápěčů bezpečnostních složek při mimořádných událostech a krizových situacích. Když jsem se na toto téma zaměřil, udivilo mě, že i přes celkem jasné možnosti (díky zaměření výkonu činnosti), je pro obyčejného člověka poměrně obtížné zorientovat se v činnostech a možnostech těchto útvarů, neboť nemá možnost se seznámit s jejich fungováním. Ať už se jedná o organizaci, zaměření činnosti, legislativu nebo techniku.

Ovšem je potřeba zmínit, že nejen potápěči, ale i další příslušníci jednotlivých útvarů, na nichž jsou potápěči zařazeni, jsou zcela nepostradatelní pro vlastní výkon činností. Práce potápěčů Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR se odehrává pod vodní hladinou, ale i na vodní hladině. Je to práce velice specifická, různorodá a rozmanitá, což je dáno především prostředím, ve kterém se, nejen policejní, potápěči pohybují.

2 Složky Ministerstva vnitra jako součást IZS

Rektořík (2004, s. 71) definuje IZS jako „koordinovaný postup určených a zainteresovaných složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních pracích – to znamená, že není jedinou institucí.“ Složky IZS se rozlišují na základní složky IZS a ostatní složky IZS.

Základní složky IZS

„Základní složky IZS tvoří:

- Hasičský záchranný sbor České republiky,
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
- Policie České republiky.“ (www.hzscr.cz)

Ostatní složky IZS nejsou obsahem této práce, proto zde nebudou zmíněny.

2.1 Policie České republiky jako součást IZS

„Policie ČR byla zřízena zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, a to jako ozbrojený bezpečnostní sbor. Policie ČR plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti a další úkoly v rozsahu a způsobem stanoveným právními předpisy. Při plnění svých úkolů postupuje Policie ČR také podle Parlamentem schválených, ratifikovaných a vyhlášených mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána.“ (Rektořík 2004, s. 69) Policie ČR je, jako jedna ze základních složek, nedílnou součástí Integrovaného záchranného systému. Její působnost je dána zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Podle tohoto zákona policie slouží veřejnosti a jejím hlavním úkolem je chránit bezpečnost osob, majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku. Z toho vyplývají úkoly i při takových situacích jako jsou mimořádné události a krizové situace, které tento vnitřní pořádek mohou ohrozit, či jej ohrožují. Nemusí se jednat zrovna o nepokoje či jiné situace bezpečnostního charakteru, ale například o povodně či záplavy většího rozsahu, pátrání po pohřešovaných osobách na velkém území a celá řada dalších. Obecně lze úkoly Policie ČR v rámci IZS při reakci na mimořádnou událost seřadit následovně:

- ochrana lidských životů,

- udržování pořádku a
- ochrana majetku.

Základní rozdělení Policie ČR

Policie ČR spadá pod působnost Ministerstva vnitra České republiky. Tvoří ji Policejní prezidium České republiky, útvary s celorepublikovou působností, krajská ředitelství policie a útvary v rámci těchto ředitelství zřízené. Činnost Policie České republiky řídí policejní prezidium v čele s policejním prezidentem. Policejnímu prezidiu jsou podřízeny jak útvary s celostátní působností, tak i krajská ředitelství policie. (Vokuš 2010)

V základní rovině se Policie ČR dělí na:

- služba pořádkové policie (uniformovaná složka),
- služba dopravní policie (uniformovaná složka),
- služba kriminální policie a vyšetřování (neuniformovaná složka).

Další dělení v rámci jednotlivých služeb zde nebude uváděno pro jeho značnou rozsáhlost, a proto, že není hlavním předmětem této práce. Ovšem je zde třeba uvést, že potápěčské skupiny jsou v tomto dělení zařazeny pod službu pořádkové policie a jsou zřízeny na útvarech s celorepublikovou působností i na krajských ředitelstvích policie.

Služba pořádkové policie

Služba pořádkové policie disponuje nejen složkami zabezpečujícími vnitřní pořádek, ale i takovými složkami, které v případě mimořádné události (např. povodně) díky svému vybavení, výcviku a přípravě mohou působit jako složky záchranné. Jedná se např. o Leteckou službu Policie České republiky, poříční oddělení policie, služební kynologii a potápěčské skupiny, které působí v rámci stálých pořádkových jednotek, v zásahových jednotkách nebo na Útvaru rychlého nasazení. U všech těchto jednotek slouží příslušníci, kteří jsou nad rámec přípravy běžné služby vycvičeni ke speciálním činnostem. Příkladem lze uvést ovládání záchranné letecké techniky, ovládání lanových lezeckých technik a prostředků, řízení plavidel, absolvování zdravotnických kurzů apod.

Rektořík (2004, s. 72) uvádí, že „na přímém provádění záchranných prací se ze složek Policie ČR účastní zejména Letecká služba a potápěčské a kynologické složky.“

2.2 Potápěčská činnost u Policie ČR

2.2.1 Vznik a historie činnosti

Historie potápění pro policejní účely se datuje od roku 1966, kdy byly ve spolupráci s tehdejší Československou lidovou armádou a Svazarmem zorganizovány první potápěčské kurzy pro příslušníky Sboru národní bezpečnosti. Instruktoři potápění z Československé lidové armády a Svazarmu ve vzájemné spolupráci předávali své zkušenosti, poznatky a informace příslušníkům Sboru národní bezpečnosti a vycvičili a vyškolili tak první „policejní potápěče“. Vzhledem k tomu, že potápění pro policejní účely má svá specifika a liší se od potápění vojenského a sportovního, byli později po získání potápěčských základů a znalostí vyškoleni vlastní instruktoři a během let vytvářeny vlastní metodiky a postupy. K zásadnímu rozhodnutí o vyškolení vlastních instruktorů došlo v roce 1989. Od tohoto roku vedou policejní potápěči kurzy i po odborné stránce. (Hrinko 2015)

Technické vybavení zpočátku tvořily vojenské potápěčské soupravy PL 40 a později soupravy Sportklimex SP 20, obě české výroby. V dnešní době potápěči Policie ČR disponují vyspělým technickým vybavením, které zahrnuje kompresory, motorové čluny, mobilní dekompresní komoru a další potápěčské vybavení. (Abt 2008) Postupem času se nároky na potápěče zvyšovaly a rostl i význam jejich činnosti. Získané poznatky a zkušenosti se prohlubovaly a díky realizaci potápěčských kurzů bylo rozšiřováno i odborné vzdělání potápěčů.

V roce 1999 bylo založeno Výcvikové středisko potápěčů Policie ČR, byly zdokonaleny a zmodernizovány metody výcviku a zdokonalovacích kurzů. Reorganizací Výcvikového střediska potápěčů v roce 2001 vzniklo nové oddělení speciálních potápěčských činností a výcviku, které bylo v roce 2004 přetransformováno na odbor speciálních potápěčských činností a výcviku, pod nějž patří oddělení ve Frýdku-Místku a v Brně, který je součástí Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky.

Potápěčskou činnost v rámci policie v České republice vykonává přibližně 90 služebních potápěčů. Plně profesně zaměřeni potápěči jsou však zařazeni pouze na odbor speciálních potápěčských činností a výcviku.

2.2.2 Legislativní úprava činností

Problematiku výkonu potápěčských činností u Policie ČR legislativně řeší interní akty řízení. Hlavním dokumentem je Závazný pokyn policejního prezidenta č. 39/2010, kterým se upravují podmínky pro výkon potápěčské činnosti. Toto nařízení obsahuje podmínky k zajištění jednotného výkonu potápěčské činnosti u Policie České republiky. Dalším dokumentem upravujícím podmínky výkonu potápěčské činnosti je v návaznosti na Závazný pokyn policejního prezidenta č. 39/2015, Pokyn ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 5/2013 ze dne 11. března 2013, kterým se podrobněji upravují podmínky pro výkon potápěčské činnosti u Policie České republiky. Dokument podrobně upravuje podmínky organizace, výcviku, zabezpečení a výkonu potápěčské činnosti u Policie České republiky.

Aby mohl policista vykovávat činnost potápěče, musí být na tuto funkci zařazen dle platných předpisů a splňovat přesně dané podmínky pro výkon této náročné činnosti. Musí být schopen tuto činnost vykonávat jak po stránce fyzické, tak i po stránce psychické. Následně je dle předpisů vycvičen a k plně profesionální úrovni se dostane po získání odborných znalostí, zvládnutí používání potápěčské výstroje a obsluhy speciálních zařízení a výstroje.

2.2.3 Charakteristika potápěčských činností a jejich výkon na vybraných útvech Policie ČR

Potápěči zařazení na útvech krajských ředitelství policie vykonávají potápěčskou činnost souběžně se standardním výkonem služby na útvaru, u kterého je potápěčská skupina zřízena. Potápění, resp. práci pod vodní hladinou mají k tomuto standardnímu výkonu služby jako specializaci přiřazenu.

Výkon potápění má tyto charakteristické činnosti:

- pátrání po pohřešovaných (utonulých) osobách,
- pátrání po osobách ztracených či pohřešovaných v blízkosti vodní hladiny, na vodní hladině a pod vodní hladinou,
- pátrání po věcech pocházejících z trestné činnosti, či kterými byla trestná činnost spáchána,
- záchrana tonoucích osob,
- základní, pokročilá a rozšířená potápěčská činnost (viz dále),
- opatření při živelních pohromách.

Toto členění a řazení není náhodné. Pro někoho může být zarážející, že záchrana tonoucích osob není zařazena na prvním místě, ale vezmeme-li v potaz, k jakým případům jsou tito potápěči ve velké většině voláni, je hlavní zaměření činnosti zřejmé. Tím ovšem nejsou výcvik a příprava zaměřené na záchranu osob vyřazeny ze struktury výcviku, ovšem není jim přikládán takový význam jako např. u potápěčů HZS ČR.

Policejní potápění je realizováno na vybraných krajských ředitelstvích policie, kde jsou potápěčské skupiny zřízeny na poříčním oddělení policie či u zásahové jednotky:

- **Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy:**
 - Poříční oddělení Praha;
- **Krajské ředitelství policie Středočeského kraje:**
 - Poříční oddělení Slapy,
 - Poříční oddělení Labe,
 - zásahová jednotka;
- **Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje:**
 - zásahová jednotka;
- **Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje:**
 - zásahová jednotka,
- **Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje:**
 - zásahová jednotka,
- **Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje**
 - zásahová jednotka.

Tyto útvary provádí svoji potápěčskou činnost jako součást výcviku v případě potřeby (okamžitý zásah) a na vyžádání dalšími útvary policie (pátrací, zajišťovací a obdobná činnost).

Krajská ředitelství policie, která nedisponují služebními potápěči, mají tuto činnost zajištěnu od výše uvedených jednotek, nebo se v případě potřeby nasazení většího počtu sil a prostředků činnost zajišťuje koordinací všech výše uvedených útvarů přes útvar s celorepublikovou působností, tedy přes OSPČV, kdy nasazení sil a prostředků koordinuje jejich pracovník ve službě.

Oddělení a útvary s celorepublikovou a zahraniční působností

I. Odbor speciálních potápěčských činností a výcviku

V rámci organizační struktury Policejního prezidia České republiky je v působnosti ředitelství služby pořádkové policie zřízen odbor speciálních potápěčských činností a výcviku, který v rámci své působnosti odpovídá za plnění úkolů týkajících se organizace, řízení a provádění potápěčských činností a za výcvik potápěčů u Policie ČR. Zde je možné říci, že hlavní pracovní náplní příslušníků tohoto útvaru je potápění, a to jak při výkonu pátracích činností, tak i v rámci vlastního výcviku či výcviku ostatních příslušníků. Díky svému zařazení a působnosti spolupracují tito potápěči i s policejními složkami jiných zemí, kdy na základě mezinárodní spolupráce dochází k výměně zkušeností a poznatků, ať už v rovině teoretické či praktické. Díky této spolupráci mohou tito potápěči využívat k výcviku lokality na území jiného státu a naopak na naše území mohou zvat své kolegy ze zahraničí. Spolupráce ovšem neprobíhá jen takto „úzkoprofilově“ (zaměřením na výcvik a výměnu zkušeností), ale i vlastním výkonem činnosti, kdy příkladem může být lokalizace a vyzdvižení munice ze dna řeky Sávy nacházející se na území Bosny a Hercegoviny. Již od roku 2012 se policisté z odboru speciálních potápěčských činností a výcviku účastní projektu MV ČR „Pomoc zemím západního Balkánu“, v jehož rámci provádějí výcvik a školení bosenských policistů. „Pomoc expertního týmu spočívala v nalezení a vyzdvižení munice z určených lokalit ze dna řeky Sávy, poblíž obce Novi Grad v distriktu Brčko. Český policejní tým byl složen z potápěčů Policejního prezidia ČR, policejních pyrotechniků a zásahové jednotky KŘP Královéhradeckého kraje.“ (www.tydenikpolicie.cz)

Z výše uvedeného vyplývá, že tito potápěči by ze svého profesního postavení měli být při mimořádné události či krizové situaci hlavním koordinátorem činnosti jak své, tak ostatních útvarů, a to vzhledem k jejich dosažené odbornosti a technické a materiální vybavenosti.

II. Útvar rychlého nasazení

Útvar rychlého nasazení je specifickým policejním útvarem určeným zejména pro boj proti terorismu působícím nejen na celém území České republiky, ale i v zahraničí. (www.policie.cz)

Potápění u tohoto útvaru je součástí výcviku některých příslušníků, přičemž zaměření je vzhledem k jejich pracovní náplni jasné, přesto jsou ale příslušníci tohoto útvaru vyškoleni i pro standardní policejní potápěčskou činnost. Z toho plyne, že je

možné použít tohoto potápěče i pro výkon dalších činností týkajících se standardní potápěčské činnosti, i přesto, že jeho výcvik je zaměřen především na taktické bojové potápění a použití pyrotechniky pod vodní hladinou.

Aby mohl být potápěč Útvaru rychlého nasazení zařazen do výcviku na specializaci „Taktický potápěč“, musí nejdříve absolvovat základní potápěčské kurzy, jejichž hlavní náplní je, kromě potápěčského výcviku, nácvik pátracích metod a činností s nimi spojených. Tuto činnost pak takto vycvičení potápěči provádějí v případě potřeby na vyžádání ostatních útvarů policie.

2.2.4 Výcvik a příprava

Jak již bylo zmíněno výše, je výcvik a příprava dán pokynem ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 5/2013 ze dne 11. března 2013, kterým se podrobněji upravují podmínky pro výkon potápěčské činnosti u Policie České republiky. V tomto interním aktu řízení je uvedeno rozdělení do kvalifikačních stupňů, rozsah potřebných znalostí a dovedností a případné technické a materiální zabezpečení. Systém a organizace výcviku, jeho rozsah a obsah v sobě zahrnují zdokonalování v technických a odborných znalostech, fyzickou a psychickou přípravu a získávání nových zkušeností potřebných pro daný kvalifikační stupeň, a to jak pro získání daného kvalifikačního stupně, tak pro obhajobu jeho držení. Absolvování jednotlivých kurzů a získání kvalifikačních stupňů je povinným předpokladem pro získávání dalších (vyšších či specializovaných) kvalifikačních stupňů a odbornosti.

Výcvik pro jednotlivé útvary probíhá formou odborných školení (v oblastech forenzního / policejního, krizového, takticko-bojového potápění apod.), kvalifikačních výcviků a přednášek. Vlastní přípravu a realizaci výcviku v rámci útvaru organizuje útvarový instruktor pod odborným dohledem a vedením instruktorů z OSPČV, kteří dále zodpovídají za organizaci, metodické vedení a vyhodnocování výcviků.

Zaměření zásahů potápěčských skupin Policie ČR, které je dáno charakterem této činnosti, je zohledněno v organizaci přípravy a výcviku. Mimo základní odbornou přípravu je výcvik zaměřen zejména na:

- vyhledávání a vyzdvižení utonulých (pohřešovaných osob),
- vyhledávání a zajištění předmětů pod vodní hladinou spojených s trestnou činností,
- ohledání místa události pod vodní hladinou,
- taktické bojové potápění,

- úkoly spojené s činností při plnění úkolů v rámci IZS.

Kvalifikační a specializované kurzy

I. Základní kvalifikační kurzy

Potápěč (uchazeč) – prvotní výcvik

Jedná se o přijetí do výcviku, splnění přijímacích podmínek v daném rozsahu a ověření a získání základních potápěčských dovedností. Tento výcvik je prováděn na jednotlivých útvarech Policie ČR za účelem poskytnutí potřebných znalostí a dovedností pro postup do „vstupního kurzu“.

Tento policista / uchazeč nesmí operovat v potápěčském týmu při policejních potápěčských akcích.

Potápěč - P0, vstupní kurz

Jde o prvotní zdokonalovací výcvik již prováděný instruktory OSPČV, jehož cílem je ověření základních znalostí v rozsahu kurzu P0 a zvládnutí základních znalostí a dovedností potřebných pro nástup do dalšího zdokonalujícího kurzu. Zvládnutí tohoto kurzu je povinným předpokladem ke vstupu do kurzu Policejní potápěč - P1 nebo T1.

Tento policista / uchazeč nesmí operovat v potápěčském při potápěčských akcích.

Policejní potápěč - P1, základní kurz (pro příslušníky KŘP a PP ČR)

Kurz P1 je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání ve forenzním a krizovém potápění. Jde o základní plnohodnotný výcvik zaměřený již na specifika výkonu policejní potápěčské činnosti.

Policejní potápěč - T1, taktický kurz (pro příslušníky ÚRN)

Kurz T1 je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání v takticko-bojovém potápění. Jde o základní výcvik zaměřený na specifika výkonu „bojové“ policejní potápěčské činnosti.

Oba výše uvedené kurzy jsou v základní přípravě srovnatelné. Liší se v odborné přípravě, a to jak v zaměření přípravy, tak v technickém a materiálním zabezpečení (odlišnosti vyplývají již ze samotných názvů kurzů a z příslušníků, kterým jsou určeny). Teprve absolvování kurzu T1 nebo P1 opravňuje k výkonu činnosti policejního potápěče (za vymezených podmínek). Splnění požadavků a získání kvalifikace je

předpokladem pro vstup do navazujících (vyšších) kvalifikačních / specializovaných stupňů.

Policejní potápěč – P2, technik

Kurz P2 je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání ve forenzním a krizovém potápění. Jde o rozšířený zdokonalovací výcvik zaměřený na specifika výkonu policejní potápěčské činnosti při záchranných a pátracích akcích. Je předpokladem pro získání dalších specializací (Potápění pod ledem, Nitrox, Ohledání místa události pro potápěče PČR, Vůdce malého plavidla) a dalších kvalifikačních stupňů.

Policejní potápěč – T2, taktický

Kurz T2 je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání v takticko-bojovém potápění. Jde o zdokonalovací výcvik zaměřený na specifika výkonu „bojové“ policejní potápěčské činnosti. V rámci přípravy a vstupních podmínek do tohoto kurzu absolvuje příslušník ÚRN zdokonalovací kurz Nitrox (viz dále specializované kurzy). Získání této kvalifikace je předpokladem pro vstup do kurzu. Kurz T2 navazuje na kurz T1, přičemž jde o nejvyšší potápěčský stupeň, jakého může příslušník Útvaru rychlého nasazení dosáhnout. V případě zájmu mohou příslušníci ÚRN absolvovat i další zdokonalovací specializační a kvalifikační kurzy jako je potápění pod ledem, ohledání místa události, získání osvědčení k řízení plavidel Průkaz vůdce malého plavidla a další.

Kvalifikace P2 nebo T2 opravňují k výkonu činnosti policejního potápěče za vymezení určitých podmínek. Splnění požadavků a získání kvalifikace je předpokladem pro vstup do navazujících (vyšších) kvalifikačních / specializovaných stupňů.

Policejní potápěč – P3, supervizor

Kurz P3 je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání ve forenzním a krizovém potápění. Jde o rozšířený zdokonalovací výcvik zaměřený na specifika výkonu policejní potápěčské činnosti při záchranných a pátracích akcích. Je předpokladem pro získání dalších kvalifikačních / specializovaných stupňů (Základní kurz lektorských dovedností, P4).

II. Specializované kurzy

Tyto kurzy jsou určeny k dalšímu profesnímu rozvoji služebního potápěče. Jejich zaměření je přizpůsobeno a upraveno pro výkon potápěčské činnosti u policejních, hasičských, záchranných a ozbrojených složek.

Potápěč může získat dostatečnou míru jistoty nezbytnou pro „bezpečné“ ponory bez výrazných stresových faktorů jen tím, že bude neustále zdokonalovat a rozšiřovat své znalosti a dovednosti, které získal v základním kurzu, a naváže na ně dalším pravidelným a intenzivním specializovaným výcvikem. (Schinck, Schinck 2007)

Potápění pod ledem

Kurz potápění pod ledem je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání v oblasti policejního (forezního), krizového a takticko-bojového potápění. Jde o získání teoretických a praktických znalostí potřebných pro výkon potápěčské činnosti v prostředí s uzavřenou vodní hladinou / pod ledem.

Vůdce malého plavidla

Kurz vůdce malého plavidla pro potápěče je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání v oblasti policejního (forezního), krizového a takticko-bojového potápění. Jde o získání teoretických a praktických znalostí potřebných pro získání osvědčení k řízení plavidel Průkazu vůdce malého plavidla spojených s výkonem potápěčské činnosti.

Nitrox pro policejní potápěče

Kurz Nitrox pro potápěče je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání v oblasti policejního (forezního), krizového a takticko-bojového potápění. Jde o získání teoretických a praktických znalostí potřebných pro výkon potápěčské činnosti za použití speciálních dýchacích směsí Nitrox za vymezených podmínek. Nitrox potápění je speciální směr potápění s použitím směsí dusíku a kyslíku. Použití směsí Nitrox výrazně prodlužuje čas, který může potápěč strávit v hloubce bez nutnosti provedení dekomprese, případně snižuje dobu potřebnou k provedení dekomprese. Využití směsí Nitrox je vhodné pro všechny druhy ponorů do hloubky 46 m. (United States Department of the Navy, Naval Sea Systems Command 2008)

Ohledání místa události a zajišťování stop na a pod vodní hladinou pro potápěče PČR

Kurz ohledání místa události a zajišťování stop na a pod vodní hladinou pro potápěče PČR je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání v oblasti policejního (forenzního) a krizového potápění. Jde o získání teoretických a praktických znalostí potřebných pro výkon potápěčské činnosti a prohloubení a rozšíření znalostí i dovedností, zejména v oblasti kriminalistiky v souvislosti s činnostmi na místě činu (balení a vyzvedávání nalezených věcí nebo osob, zajišťování stop na vodní hladině a pod vodní hladinou apod.) a upevnění znalostí o součinnosti ostatních složek Policie ČR, IZS a orgánů státní správy související s odhalováním, vyšetřováním a objasňováním přestupků a trestných činů.

Základní kurz lektorských dovedností

Kurz základních lektorských dovedností je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání v oblasti policejního (forenzního), krizového a takticko-bojového potápění. Jde o získání teoretických a praktických znalostí potřebných pro výkon instruktorské činnosti a získání specializovaného kvalifikačního stupně Policejní potápěč - P4, hloubkový.

Policejní potápěč - P4, hloubkový

Kurz P4 je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání v oblasti policejního (forenzního) a krizového potápění. Jde o získání teoretických a praktických znalostí potřebných pro výkon potápěčské činnosti a prohloubení a rozšíření znalostí i dovedností, zejména v oblasti potápění se speciálními směsmi (hypoxické či hyperoxické směsi, Trimix apod.) či za použití speciálního vybavení (uzavřený a polo-uzavřený dýchací okruh).

Z výše uvedeného členění je patrné složení jednotlivých kvalifikačních a specializovaných kurzů a stupňů. Vyplynávají z něj specifika, charakteristika a zaměření a odborná úroveň každého z nich. Cílem je ucelená příprava a zdokonalování služebního potápěče v jeho činnosti.

2.2.5 Technické zabezpečení

Vybavení jednotlivce

Katz (1979, s. 5) uvádí, že „od počátku svého vývoje měla potápěčská technika a výstroj jediný cíl – umožnit člověku život a práci pod vodou za podmínek, jež by se co nejvíce přibližovaly podmínkám na souši, tj. prostředí, kterému se člověk svým vývojem přizpůsobil.“ Každý potápěč je při vstupu do výcviku a následně do výkonu činnosti materiálně vybaven základní výstrojí. Tato výstroj je vesměs u všech útvarů totožná, ale vzhledem k zařazení a směru výkonu činnosti se některé speciální výstrojové součásti mohou útvary od útvarů lišit. V současnosti jsou již všichni potápěči vybaveni základní výstrojí a „suchými“ uzavřenými obleky, které umožňují vykonávat činnost v kontaminovaném prostředí. Potápění ve znečištěné (kontaminované) vodě vyžaduje speciální vybavení odlišné od standardního potápěčského vybavení. Toto vybavení musí splňovat parametry ochranných pomůcek a prostředků pro práci v HAZ-MAT prostředí. (United States Department of Commerce, National Oceanic and Atmospheric Administration 2001) Výstroj jednotlivce může být a je sice různá, ovšem vzhledem k tomu, že jednotlivé potápěčské skupiny společně cvičí, či se účastní společného zásahu, je zde kladen důraz na vzájemnou kompatibilitu. Do budoucna se počítá s koncepcí jednotné výstroje pro všechny potápěče, ale vzhledem k vysoké finanční náročnosti a rozpočtovým omezením je její realizace postupná.

Vybavení skupiny

U vybavení skupiny je stejně jako u vybavení jednotlivce základ stejný, rozdílný je však v zaměření vykonávané činnosti. Jedná se především o rozdílnost ve vybavenosti dopravními prostředky, motorovými čluny a příslušenstvím, lany, technickými prostředky a pomůckami k pátrání, prostředky k označení vyzdvihovaných předmětů z pod vodní hladiny, prostředky k označení prostoru pátrání, prostředky pro přepravu pod vodou, záznamovými prostředky, detektory kovu apod.

Každá potápěčská skupina disponuje vozidlem, nafukovacím člunem s motorem (ať už na přívěsném tažném zařízení, či uloženým ve vozidle), pevným člunem na přívěsném zařízení, vybavením pro práci v čisté či kontaminované vodě (výbava finančně nákladná k individuálnímu vystrojení), křísícím kyslíkovým přístrojem, záchrannými prostředky pro práci na vodní hladině a dalším výše uvedeným vybavením, ale žádná skupina nemá naprosto identické vybavení jako jiná skupina. I zde je však kladen důraz na vzájemnou kompatibilitu výstroje.

2.2.6 Možnosti využití Policie ČR při mimořádné události a krizové situaci

Mimořádná událost

Zákon č. 239/2000 Sb. charakterizuje „mimořádnou událost jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“

Krizová situace

Krizovou situací se podle zákona 240/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému rozumí „mimořádná událost, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.“

V usneseních Bezpečnostní rady státu jsou vyjmenovány různé typy nevojenských ohrožení (mimořádných událostí). Policie ČR, jakož i jiné složky státu, reaguje na tato ohrožení v působnosti zákona č. 283/2008 Sb., o Policii České republiky. Společně s dalšími složkami IZS a státními institucemi postupuje dle stanovených úkolů a plánů pro konkrétní typy ohrožení. Pro specifickou činnost potápěčských skupin Policie ČR se dají z těchto usnesení vybrat primárně tato ohrožení, při kterých mohou být tyto skupiny využity:

- povodně velkého rozsahu,
- narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně,
- znečištění vody, ovzduší a přírodního prostředí haváriemi velkého rozsahu,
- narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu.

Další mimořádné události, při kterých je také možné tyto skupiny využít:

- blesková povodeň,
- pátrání po osobách.

Policie ČR v rámci své působnosti primárně působí při mimořádných událostech a krizových situacích na úseku zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti a při koordinaci a zajištění dopravní obslužnosti v místě události.

2.3 Hasičský záchranný sbor České republiky jako součást IZS

Hasičský záchranný sbor České republiky je nedílnou součástí Integrovaného záchranného systému. Působí jako jedna z jeho hlavních složek. Jeho působnost je dána zákonem č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky. Podle tohoto zákona HZS ČR slouží veřejnosti a jejím hlavním úkolem je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi.

2.4 Potápěčská činnost u Hasičského záchranného sboru

2.4.1 Vznik a historie činnosti

Počátky potápění u HZS ČR jsou řazeny do sedmdesátých let minulého století. HZS ČR (dříve sbor požární ochrany) zpočátku také využíval služeb sportovních potápěčů (z řad již zmiňovaného Svazarmu), vojenských či již vyškolených policejních potápěčů. Vzhledem k výrazným časovým prodlevám při zásazích však docházelo ke škodám zejména při úniku nebezpečných látek do vodního a přilehlého prostředí. Bylo tedy rozhodnuto, že by sbor měl mít své vlastní potápěče. Vůbec první potápěčská skupina vznikla v roce 1975 na tehdejší požární útvaru v Českých Budějovicích. (Koncepce činnosti Hasičů při práci pod vodní hladinou 2006) Vznikaly tedy první potápěčské skupiny, jejichž příslušníci, kteří splnili zdravotní předpoklady a měli zájem o tuto náročnou práci, byli vycvičeni pro práci pod vodní hladinou a tato specializace jim byla přiřazena k jejich standardním služebním úkolům stejně jako policistů. Instruktoři Svazarmu a vojenští instruktoři obdobně jako u výcviku a přípravy policistů poskytli z počátku své znalosti, na kterých později stavěli příslušníci HZS ČR.

Se zvyšujícími se nároky na práci potápěče a současně i s růstem významu jejich činnosti byly prováděny analýzy zásahů, díky kterým byly rozvíjeny vlastní metody a postupy pro práci pod vodní hladinou. Největší systematický rozvoj potápěčských činností začal od roku 1994. (Koncepce činnosti Hasičů při práci pod vodní hladinou 2006) Odborné vzdělání potápěčů se při výcviku prohlubovalo a rozšiřovalo o tyto poznatky a zkušenosti z jednotlivých zásahů.

Pokrytí potápěčskou službou bylo již tehdy řešeno potřebami jednotlivých sborů a rozmístěním do opěrných bodů.

2.4.2 Legislativní úprava činností

Problematika výkonu potápěčských činností u Hasičského záchranného sboru České republiky je legislativně řešena interními akty řízení. Hlavním dokumentem upravujícím výkon potápěčské činnosti u HZS je Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 45, ze dne 25. 9. 2013, kterým se stanovují pravidla pro činnost potápěčských skupin u Hasičského záchranného sboru České republiky. Tímto pokynem se podrobněji upravují podmínky pro výkon potápěčské činnosti u HZS ČR, resp. podmínky organizace, výcviku, zabezpečení a výkonu potápěčské činnosti.

2.4.3 Charakteristika potápěčských činností a jejich výkon na vybraných útvarech Hasičského záchranného sboru ČR

Potápěčská činnost u Hasičského záchranného sboru České republiky je vykonávána skupinami zřízenými u vybraných Hasičských záchranných sborů krajů i u útvarů s celorepublikovou a zahraniční působností.

- **Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy:**
 - o Stanice Modřany;
- **Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje:**
 - o Stanice České Budějovice,
 - o Stanice Český Krumlov,
 - o Stanice Písek;
- **Hasičský záchranný sbor Královéhradeckého a Pardubického kraje:**
 - o Stanice Hradec Králové,
 - o Stanice Pardubice;
- **Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje:**
 - o Stanice Olomouc,
 - o Záchranný útvar HZS ČR Hlučín.

Potápěčské skupiny HZS byly pro potřebu územního pokrytí zřízeny při tzv. „opěrných bodech“, které svojí činností pokrývají území kraje, ve kterém jsou zřízeny, a území dalších přidělených krajů.

„Opěrným bodem pro práce pod vodní hladinou se rozumí jednotky HZS krajů, na nichž jsou dislokovány potápěčské skupiny s vybavením pro záchranné práce pod

vodní hladinou.“ (SIAŘ GŘ HZS ČR, 16/13, 5. 3. 2013) Tyto potápěčské skupiny provádí svoji činnost v případě potřeby (okamžitý zásah), na vyžádání dalšími útvary v rámci zásahového obvodu opěrného bodu, při kterém jsou zřízeny (pátrací, zajišťovací a obdobná činnost) a v neposlední řadě jako součást výcviku.

Útvary s celorepublikovou a zahraniční působností

Záchranný útvar HZS ČR Hlučín

Záchranný útvar HZS ČR je útvar s celorepublikovou a zahraniční působností dislokovaný v moravskoslezském městě Hlučíně. Jeho úkoly a zaměření se dělí na tři skupiny – záchranné, výcvikové a odborné. (www.pozary.cz) Potápěčská činnost je zde prováděna jako u ostatních útvarů v případě potřeby, na vyžádání a jako součást výcviku. V rámci zahraniční spolupráce při poskytování záchranné a humanitární pomoci mohou být specialisté potápěči tohoto útvaru nasazeni v zahraničí. O nasazení příslušníků na práce v zahraničí rozhoduje Generální ředitelství HZS ČR.

„Jednotky Záchranného útvaru jsou předurčeny pro řešení mimořádných událostí velkého rozsahu, živelních pohrom, přírodních kalamit, rozsáhlých požárů a technických zásahů s nutností využití speciální techniky, již Záchranný útvar disponuje.“ (www.hzscr.cz)

2.4.4 Výcvik a příprava

„Pouze potápění v extrémních podmínkách a mimo normy je nebezpečné.“ (Oyhenart, Mioulane 2001, s. 59) Proto je i u HZS ČR vytvořen systém a organizace výcviku, jehož rozsah a obsah v sobě zahrnují fyzickou a psychickou přípravu a získávání nových zkušeností a zdokonalování se v technických a odborných znalostech potřebných pro daný kvalifikační stupeň. Absolvování jednotlivých kurzů a získání kvalifikačních stupňů je povinným předpokladem nejen pro získávání dalších (vyšších či specializovaných) kvalifikačních stupňů odbornosti, ale i pro samotný výkon potápěčské činnosti.

Odborné a specializační kurzy pro potápěče a skupiny jsou organizovány Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR a Školním a vzdělávacím střediskem Hasičského záchranného sboru ČR v podobě školení, kvalifikačních výcviků a přednášek. Přípravu a realizaci výcviku v rámci potápěčské skupiny organizuje její instruktor. Výcvik a příprava jsou zaměřeny na záchranu tonoucích osob, vyhledávání

utonulých (pohřešovaných) osob, vyhledávání předmětů pod vodní hladinou, činnost při živelních pohromách a činnosti spojené s plněním úkolů v rámci IZS.

Rozmanité zaměření zásahů potápěčských skupin HZS ČR, které je dáno charakterem jejich činnosti, se odráží v organizaci přípravy a výcviku. Mimo základní odbornou přípravu je výcvik zaměřen na:

- manipulační práce (montáže, vyprošťování, řezání apod.),
- vyzvedávání objemných předmětů,
- výkon činnosti v kontaminovaném vodním prostředí,
- práce s kontaminovanými předměty a jejich zajištění a likvidace.

Především práce v kontaminovaném prostředí je hlavní specifickou potápěčskou činností potápěčů HZS ČR. V dnešní době voda (mimo rezervoáry pitné vody) obsahuje výkaly, moč, bakterie, viry a celou řadu chemikálií, představující riziko, které může potápěčům způsobit zdravotní komplikace. V rámci přípravy a výkonu činnosti musí být provedena potřebná opatření pro zajištění a ochranu potápěče. (Glen 2010)

Kvalifikační a specializované kurzy

I. Základní kurzy

Rozdělení kurzů umožňuje intenzivní přípravu pro získání jednotlivých kvalifikací, a to od prvotních základních znalostí až po odbornou specializaci. Služební potápěč se často musí potápět ve vodě, která zdaleka nesplňuje podmínky pro bezpečné potápění. Potápí se často ve studené a především znečištěné vodě, kde si většinou ani nevidí ruku před maskou. V takovémto prostředí hrozí nebezpečí uvíznutí a kde je riziko chemické a biologické kontaminace a potápění ani zdaleka nepřipomíná dovolenou u moře. (Emergency Response Diving International 2009)

Potápěč s odborností I. stupně

Tento kurz je prvotním (vstupním) kurzem zaměřeným na získání základních potápěčských znalostí, návyků a dovedností. Je prováděn za účelem poskytnutí potřebných znalostí a dovedností příslušníkům bez stupně potápěčské odbornosti.

Tento příslušník / uchazeč nesmí operovat jako člen týmu při potápěčských akcích.

Zvládnutí tohoto kurzu je povinným předpokladem ke vstupu do kurzu Potápěč s odborností II. stupně.

Potápěč s odborností II. stupně

Kurz je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání v krizovém potápění. Jde o zdokonalovací výcvik zaměřený na specifika výkonu potápěčské činnosti při záchranných a pátracích akcích a pracovním potápění. Je předpokladem pro získání dalších specializací (Potápění pod ledem, Nitrox, Potápění pod uzavřenou vodní hladinou apod.) a dalších kvalifikačních stupňů.

Tento potápěč (zásahový potápěč) již může operovat jako člen potápěčského týmu a vykovávat potápěčskou činnost, ke které byl vyškolen.

Zvládnutí tohoto kurzu je povinným předpokladem ke vstupu do kurzu „Potápěč s odborností III. Stupně“.

Potápěč s odborností III. stupně

Kurz je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání v krizovém potápění. Jde o rozšířený zdokonalovací výcvik zaměřený na specifika výkonu potápěčské činnosti při záchranných a pátracích akcích a pracovním potápění. Jedná se o získání teoretických a praktických znalostí potřebných pro výkon potápěčské činnosti a prohloubení a rozšíření znalostí i dovedností, zejména v oblasti potápění pod uzavřenou vodní hladinou, či za použití speciálního vybavení (potápění s přilbou, řezání, pálení a manipulační práce apod.).

Potápěč Instruktor

Kurz je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání v krizovém potápění. Jde o rozšířený zdokonalovací výcvik zaměřený na specifika výkonu potápěčské činnosti při záchranných a pátracích akcích a pracovním potápění a o rozšíření teoretických a praktických znalostí potřebných pro výkon instruktorské činnosti, kdy účastník kurzu získává lektorské, didaktické a metodické znalosti a postupy. Dále je kurz zaměřen na rozšíření znalostí a dovedností v oblasti využití speciálních dýchacích směsí. Povinným předpokladem ke vstupu do tohoto kurzu úspěšné absolvování předešlých kvalifikačních kurzů.

Potápěč instruktor je nejvyšší kvalifikací u Hasičského záchranného sboru České republiky.

II. Specializované kurzy

Potápění s dýchací směsí Nitrox

Kurz je součástí kvalifikačního potápěčského vzdělávání v krizovém potápění. Jde o rozšířený zdokonalovací výcvik zaměřený na specifika výkonu potápěčské činnosti při záchranných a pátracích akcích a pracovním potápění. Jedná se o získání teoretických a praktických znalostí potřebných pro výkon potápěčské činnosti a prohloubení a rozšíření znalostí i dovedností, zejména v oblasti potápění se speciální dýchací směsí Nitrox (směs vzduchu obohacená o kyslík) za vymezených podmínek.

Kurz operátora rozvodného systému vzduchu a komunikace

Tento kurz je zaměřen na získání znalostí obsluhy a využití skafandrového systému do kontaminovaných vod.

Vazačský kurz

V rámci služební přípravy jsou všichni potápěči HZS ČR vyškoleni k provádění vazačských prací a zdvihání břemen za pomoci jeřábu či velkoobjemových nafukovacích vaků.

Z výše uvedeného členění je zřejmé složení jednotlivých kvalifikačních a specializovaných kurzů a stupňů. Vyplývá z něj, že každý má svá specifika, odbornou úroveň, charakteristiku a zaměření, jejichž cílem je ucelená příprava a zdokonalování potápěče ve své činnosti.

2.4.5 Technické zabezpečení

Vybavení jednotlivce

Každý potápěč HZS je stejně jako u Policie ČR při vstupu do výcviku a následně do výkonu činnosti materiálně vybaven základní výstrojí. Rovněž u HZS je tato výstroj vesměs u všech útvarů totožná (může se lišit výrobce a typ), ale vzhledem ke směru výkonu činnosti se některé speciální výstrojové součásti mohou útvar od útvaru lišit (např. vybavení na řezání a pálení, dýchací přístroje s uzavřeným okruhem apod.). Všichni potápěči jsou také vybaveni základní výstrojí, která umožňuje vykovávat činnost v kontaminovaném prostředí (obdobně jako u PČR). Výstroj jednotlivce může být různá, ovšem jednotlivé potápěčské skupiny společně cvičí či se účastní společného zásahu, a tak je i zde kladen důraz na vzájemnou kompatibilitu výstroje.

Vybavení skupiny

Každá potápěčská skupina má k dispozici požární automobil způsobilý pro přepravu skupiny a výstroje, ve kterém je možné provést ustrojení potápěče. Základ společného vybavení skupiny je mezi jednotlivými skupinami stejný, rozdílný však může být při zaměření vykonávané činnosti. Jedná se především o dopravní prostředky, motorové čluny a příslušenství, těžkou potápěčskou techniku - přilba, prostředky pro řezání a pálení pod vodní hladinou. Pro řezání kovů pod vodní hladinou se používají tři základní systémy: řezání plamenem, elektrickým obloukem a plazmou (Katz 1979), které díky svým rozměrům využívá jen potápěčská skupina v Hlučíně. Dále jde o dekompresní komoru, lana, technické prostředky a pomůcky k pátrání, prostředky k označení vyzdvižení předmětů z pod vodní hladiny, prostředky k označení prostoru pátrání, prostředky pro přepravu pod vodou, detektory kovu apod. Každá skupina tedy disponuje vozidlem, nafukovacím člunem s motorem, společným vybavením skupiny pro práci v čisté či kontaminované vodě (výbava finančně nákladná k individuálnímu vystrojení), křísícím kyslíkovým přístrojem, záchrannými prostředky pro práci na vodní hladině a dalším vybavením, ale žádná skupina nemá naprosto identické vybavení jako jiná skupina (stejně jako u Policie ČR). I zde je ale kladen důraz na vzájemnou kompatibilitu výstroje.

Potápěčská skupina má společné vybavení uložené stále ve výjezdovém vozidle. Individuální vybavení si jednotliví členové skupiny do vozu ukládají na začátku svojí směny.

2.4.6 Možnosti využití HZS ČR při mimořádné události a krizové situaci

„Úkolem potápěčů je provádět zejména záchranné práce, tj. rychlé a účinné zásahy na ochranu zdraví, života, majetku a životního prostředí, při kterých je nutné některé činnosti vykonávat pod vodní hladinou.“ (SIAŘ GŘ HZS ČR, 45/13, 25. 9. 2013) Potápěči HZS ČR jsou vycvičeni k orientaci a systematickému vyhledávání na vodních plochách a vodních tocích, vyzvedávání objemných předmětů, např. vozidel. Jsou schopni potápat se v kontaminovaných vodách a provádět manipulační práce (např. řezání, pálení, montáže, vyprošťování) při zásazích ve dne i v noci. (Koncepce činnosti Hasičů při práci pod vodní hladinou 2006) Stejně jako u Policie ČR platí i u HZS ČR, že se pro specifické zaměření činnosti potápěčských skupin dají vybrat primárně následující ohrožení, při kterých mohou být tyto skupiny využity:

- povodně velkého rozsahu,
- narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně,
- znečištění vody, ovzduší a přírodního prostředí haváriemi velkého rozsahu,
- narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu.

Další mimořádné události, při kterých je také možné tyto skupiny využít:

- blesková povodeň,
- pátrání po osobách.

HZS ČR v rámci své působnosti primárně působí při mimořádné události a krizové situaci jako hlavní záchranná složka organizující a poskytující záchranné a likvidační práce a pomoc. Celkově lze říci, že potápěči Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR se v případě mimořádných událostí zaměřují především na záchranu osob či majetku, případně na dohledávání mrtvých těl a zájmových předmětů. (Novomeský 2013)

3 Analýza a komparace celkového stavu, cíle práce, použité metody a stanovení hypotéz

V této kapitole bude proveden rozbor a srovnání potápěčských skupin Policie ČR a HZS ČR v oblasti legislativy, organizace, výcviku a výkonu činnosti. Zdrojem informací budou interní akty řízení jednotlivých složek, jejich výukové metodiky, tematická a odborná literatura, dále volné rozhovory s příslušníky potápěčských skupin HZS ČR a Policie ČR a osobní zkušenosti s výkonem potápěčské činnosti.

Cíle práce a použité metody

Jedním z cílů této práce je získat ucelený přehled o činnostech potápěčských skupin Policie ČR a HZS ČR v současné době, a to jejich rozbořením a srovnáním. Aby bylo možné dosáhnout tohoto cíle, bylo třeba dohledat a nastudovat potřebné informační zdroje a následně provést jejich analýzu a srovnání. Metody využití ke zpracování tedy budou analytická a komparativní.

Dalším cílem je poukázat na možné změny a stanovit doporučení pro praxi, jako je např. návrh činností, které mohou potápěčské skupiny při určité mimořádné události či krizové situaci vykonávat z hlediska legislativní opory, organizace, vybavenosti a výcviku, či návrh využití stávajících metodických a výukových materiálů jedné složky složkou druhou. Ke splnění tohoto cíle byly opět využity výše uvedené metody.

Stanovením hypotéz určíme směr prováděné analýzy a komparace a případných návrhů změn a doporučení pro praxi.

Hypotézy

1. Předpokládáme, že skupiny potápěčských činností pokrývají svojí činností celé území České republiky v každém čase.
2. Předpokládáme, že výcvik a příprava jsou dostatečné k plnění vlastní činnosti i k plnění úkolů v rámci IZS při řešení mimořádných událostí a krizových situacích.
3. Předpokládáme, že je možná intenzivní spolupráce mezi jednotlivými složkami a potápěčskými skupinami jak v přípravě a výcviku, tak při plnění úkolů v rámci IZS při řešení mimořádných událostí a krizových situacích.
4. Předpokládáme, že připravenost a možnosti využití jednotlivých potápěčských skupin jsou srovnatelné.

5. Předpokládáme, že technické vybavení jednotlivých složek je kompatibilní, dostatečné a jsou zde otevřené možnosti ve výběru nového vybavení.

3.1 Legislativní úprava činností

Potápěčské činnosti jsou, jak již bylo uvedeno v přechozích kapitolách, u Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR legislativně řešeny interními akty řízení. Porovnáním těchto předpisů byly zjištěny podobnosti v některých bodech (např. v organizaci územního pokrytí) a rovněž rozdíly (např. v členění a struktuře kvalifikačních stupňů).

Z hlediska působnosti při mimořádné události bylo zjištěno, že jednotlivé skupiny při výkonu své činnosti mohou plně využít pravomoci vyplývající ze zákona v působnosti své vlastní složky, tedy policisté ze zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a hasiči ze zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky.

Povinnosti plnění úkolů v rámci IZS a při mimořádných událostech a krizových situacích jsou tedy pro potápěče obou sborů dány jednak výše uvedenými zákony, ale i vlastním ustanovením v interních aktech řízení.

„Potápěčskou činnost provádějí příslušníci Policie České republiky při plnění úkolů, zejména za účelem pátrání po osobách a věcech, při záchraně tonoucích osob, bezpečnostních opatřeních a akcích, živelních pohromách i při plnění dalších úkolů.“ (SIAŘ Policie ČR ZPPP č. 39/2010) „Úkolem potápěčů HZS ČR je provádět zejména záchranné práce, tj. rychlé a účinné zásahy na ochranu zdraví, života, majetku a životního prostředí, při kterých je nutné některé činnosti vykonávat pod vodní hladinou.“ (SIAŘ GŘ HZS ČR, 45/13, 25. 9. 2013)

3.2 Organizace a členění

V této kapitole bude popsána a porovnána dosažitelnost služby a územní pokrytí jednotlivými skupinami.

Krajská ředitelství policie

Dosažitelnost potápěčů krajských ředitelství a možnosti jejich nasazení jsou limitovány jejich organizačním začleněním. Potápěči těchto útvarů jsou při výkonu potápěčských činností a činností spojených s plněním úkolů při mimořádných událostech v rámci IZS limitováni zejména:

- vybavením (vybavení nemusí být na tak vysoké úrovni a v takovém množství jako vybavení OSPČV díky finančním možnostem jednotlivých krajských ředitelství),
- hloubkou (tito potápěči dle předpisů mohou operovat pouze v hloubce do 40 m),
- vodním prostředím a přístupem k němu (ne všichni potápěči jsou vyškoleni a vybaveni pro ponory v prostorech s uzavřenou vodní hladinou (stoky, štoly, jeskyně) a pro pohyb a práci ve výškách a nad volnou hloubkou),
- časem reakce na výzvu (i přes snahu být v pohotovosti a stále připraveni k výjezdu musí plnit i jiné úkoly, protože potápění není hlavní náplní jejich činnosti a k potápění jsou odvoláváni z plnění jiných úkolů a časové limity dojezdu na místo zásahu jsou někdy veliké).

I přesto, že útvary krajských ředitelství svojí činností rámcově pokrývají 24 hodinovou směnu, nelze vzhledem k počtu jednotlivých potápěčů na těchto útvarech vždy zajistit pokrytí 24 hodinové směny služebním potápěčem, což značně omezuje možnosti zásahu, především rychlost a dostupnost služby – ovšem navýšením tabulkových míst a vycvičením dalších sil by se tento nedostatek podařilo napravit.

Odbor speciálních potápěčských činností a výcviku

Dosažitelnost potápěčů OSPČV a možnosti jejich nasazení i přesto, že pokrývají 24 hodinovou směnu potápěčem (či potápěčem na pohotovosti), jsou limitovány jejich umístěním. Oddělení Brno a oddělení Frýdek-Místek pokrývají svojí činností kraje, ve kterých jsou dislokovány, a kraje sousední. Zde se čas reakce na výzvu neliší od ostatních útvarů, ovšem v rámci plnění úkolů útvaru s celorepublikovou působností a výzvy, např. z kraje Středočeského či Karlovarského, se čas reakce výrazně prodlužuje. Zřízení oddělení speciálních potápěčských činností a výcviku Praha pomohlo sice tento problém odstranit, ovšem jen do svého zrušení, k němuž došlo na podzim roku 2014.

Útvar rychlého nasazení

Dosažitelnost potápěčů ÚRN a možnosti jejich nasazení jsou obdobné jako u OSPČV, tedy i přes pokrytí 24 hodinové směny jsou také oni limitováni umístěním, i když ne tak výrazně. Dále mají možnost využití letecké techniky, což čas reakce na výzvu zkracuje.

Krajské sbory HZS ČR

Dosažitelnost potápěčů jednotlivých opěrných bodů HZS ČR je dána jejich organizačním začleněním. Služba je zajišťována směnným 24 hodinovým provozem, kdy minimální počet členů potápěčské skupiny jsou 3 ve službě na směnu. Tam, kde jsou zřízeny dva opěrné body, se tyto o služby střídají. Např. území Olomouckého, Jihomoravského, Zlínského a Moravskoslezského kraje pokrývají svou činností na směny útvary - Stanice HZS Olomouc a Záchranný útvar HZS ČR Hlučín.

Každý z opěrných bodů má přidělené území, ve kterém vykonává svoji činnost. V případě potřeby je možné vyžádat si spolupráci jiného opěrného bodu.

Potápěči těchto útvarů mohou při výkonu potápěčských činností a činností spojených s plněním úkolů při mimořádných událostech v rámci IZS být limitováni (stejně jako potápěči Policie ČR) zejména:

- vybavením (vybavení v rámci všech skupin, i přesto, že se při výběru klade důraz na kompatibilitu, nemusí být mezi skupinami na shodné úrovni, což může být dáno také zaměřením činnosti některých útvarů),
- vodním prostředím a přístupem k němu (ne všichni potápěči jsou vyškoleni a vybaveni pro pohyb a práci ve výškách a nad volnou hloubkou).

Shrnutí

Obecně lze říci, že možnosti jednotlivých skupin při pokrytí potápěčskou činností jsou různým způsobem omezené (počtem potápěčů, technikou, připraveností apod.), ovšem rámcově je tato činnost zajišťována oběma sbory pro celé území České republiky. Navýšení tabulkových míst na takovou úroveň, aby bylo možné 24 hodinové pokrytí každou potápěčskou skupinou (přímým výkonem či pohotovostí na pracovišti, ne pohotovostí na telefonu) je vzhledem k současné systematizaci a finanční nákladnosti velkou výzvou do budoucna.

Ve srovnání v časech reakce na výzvu je Policie ČR znevýhodněna již samotným členěním potápěčských skupin. Reakce je sice okamžitá, ovšem časový rámec od výzvy k výjezdu k zásahu či zásahu samotnému je rozdílný kvůli již zmíněným dalším úkolům, které potápěči Policie ČR plní a z jejichž plnění jsou odvoláváni k plnění potápěčských činností.

Jako příklad si můžeme uvést potápěče - příslušníka poříčního oddělení. Příslušník potápěč nastoupí do výkonu služby. Má naplánovanou plavební hlídku v určeném úseku společně s dalším kolegou (také potápěčem) a na úvaru je další příslušník jako dozorčí služby (ne-potápěč). V době, kdy potápěči vykonávají hlídkovou službu na plavidle, přijde z operačního střediska výzva k potápěčskému zásahu na jiné vodní ploše v rámci územního pokrytí. Dozorčí tedy vyrozumí plavební hlídku a tato se následně vrací na základnu, zde přesune potápěčský materiál z plavidla do jiného dopravního prostředku a vyrazí k zásahu (zdržení od vlastního výjezdu ze základny zde může představovat mnoho faktorů např. překážka v plavebním provozu, provoz v plavební komoře a jiné). Podobný scénář s návratem na základnu a teprve následným výjezdem k zásahu může nastat i u ostatních útvarů policie.

Oproti tomu jsou potápěči HZS ČR v rámci výkonu služby připraveni nepřetržitě k výkonu potápěčských činností, a to jednak službami, tak i materiálním zabezpečením připraveným k okamžitému výjezdu do 2 minut, čemuž Policie ČR nemůže konkurovat.

Hypotéza č. 1 „Předpokládáme, že skupiny potápěčských činností pokrývají svojí činností celé území České republiky v každém čase“ **je tímto potvrzena.**

3.3 Výcvik a příprava

Ve druhé kapitole této práce byly přiblíženy kvalifikační stupně potápěčů jednotlivých složek, tedy Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR. K posouzení, zda je možné využít potápěče při mimořádné události a krizové situaci, je třeba mít povědomí o teoretických, praktických a odborných znalostech potřebných k výkonu potápěčské činnosti a činností s ní související.

Krizové potápění není pro běžného sportovního potápěče příjemným zážitkem. Na potápěče jsou kladeny vysoké požadavky nejen na fyzickou, ale i psychickou odolnost a přípravu. Tyto požadavky jsou dány především prostředím, ve kterém potápěč pracuje, voda je ve většině případů znečištěná a viditelnost pro práci takřka nulová. Zároveň musí být potápěč při své práci opatrný, aby při zajišťování předmětů pod vodní hladinou nepoškodil kriminalisticky relevantní stopy. (<http://www.berliner-zeitung.de>)

Teoretické, praktické a odborné znalosti potápěče

Služební potápěč zařazený k výkonu potápěčských činností, držitel potřebného oprávnění, ať už u Policie ČR či HZS ČR, si během přípravy a výcviku osvojí řadu

teoretických, praktických a odborných znalostí týkajících se této specifické činnosti. Tyto znalosti se dotýkají následujících okruhů:

- **historie potápění** – základní znalost historie potápění, výzkum a vývoj techniky, historie potápění v ČR, historie potápění u své složky;
- **fyzika a vodní prostředí** – fyzikální vlastnosti plynů a kapalin ve vztahu k potápění, vztahy mezi jednotlivými vlastnostmi, působení tlaku, optika apod.;
- **anatomie a fyziologie potápěče** – znalosti a vědomosti o anatomii lidského těla a o působení zvýšeného tlaku, vodního prostředí, plynů a potápěčské činnosti na lidský organismus, znalosti vzniku potápěčských nehod včetně příčinných souvislostí, znalosti základů psychologie v krizových situacích (řešení potápěčských nehod);
- **vlastnosti, funkce a účel potápěčské techniky** – znalosti druhů potápěčské techniky, jednotlivých druhů výstroje a rozdílů mezi nimi, užití speciálních prostředků v konkrétních situacích, vedení plavidla pro potápěčské účely, znalosti obsluhy plnicí tlakové techniky, plnění dýchacích směsí a plynů, znalost obsluhy dekompresní komory (jen vybraní specialisté), znalost trhacích technik se zaměřením na použití na a pod vodní hladinou (jen vybraní specialisté), pyrotechnické znalosti, ovládání prostředků pro řezání a pálení pod vodní hladinou (vybraní specialisté), znalosti práce v kontaminovaném prostředí, znalosti technik zajištění stop nad a pod vodní hladinou (jen policisté);
- **plánování ponorů** – příprava na ponor, výběr vhodná výstroj vzhledem k prostředí zásahu, sestavení plánu ponoru, sestavení záložního plánu (postupu v případě nehody), znalosti preventivních opatření potápěčské nehody, znalosti činnosti a řízení potápěčů za různých ztížených podmínek (led, uzavřený vodní prostor, apod.), znalosti zásad bezpečného potápění do hloubky 40 m, znalosti problematiky dekompresních postupů a opakovaných ponorů. Zvláštní přístup a znalosti si vyžaduje příprava a plánování ponorů v kontaminovaném prostředí;
- **základy první pomoci** – znalosti zásad při poskytování laické první pomoci v rozsahu kurzu Českého červeného kříže „Zdravotník zotavovacích akcí“, zásady poskytování první pomoci se specifikací na potápěčské nehody;

- **principy plánování a řízení ponorů** - znalosti činností, řízení a vedení potápěčské skupiny, organizování pátracích a potápěčských akcí většího rozsahu;
- **plavecká disciplína** – základní znalosti plaveckých stylů, pohybu na a pod vodní hladinou (na klidné vodě i v proudu), techniky plavání s dopomocí, záchranné a sebezáchranné plavecké techniky.

Z výčtu výše uvedených základních znalostí, které umí potápěč aplikovat i v praxi, je patrná možnost jejich využití i při jiných činnostech. Jde např. o první pomoc, vedení a organizaci potápěčské skupiny, plánování, obsluha plavidla apod. Předpokladem však je, že jak při teoretickém, tak při praktickém zvládnutí výše uvedených znalostí je každý jednotlivý potápěč schopen být nasazen a své schopnosti využít při řešení mimořádných událostí, které se jeho odbornosti dotýkají.

Studiem interních materiálů však bylo zjištěno, že pro útvary Policie ČR, které vykonávají přímý výkon služby na vodních plochách, případně výkon potápěčské činnosti není na rozdíl od HZS dostatečně zpracovaná koncepce výcviku a přípravy těchto příslušníků v oblasti záchrany osob na vodní hladině. V této oblasti jsou intenzivně školeny pouze skupiny potápěčských činností, ostatní příslušníci těchto útvarů jsou v záchranně osob cvičeni jen v rozsahu teorie a praxe potřebné pro získání průkazu vůdce malého plavidla, a pokud chtějí být školeni intenzivněji, musí být v současné době v rámci útvaru dohodnuto školení pouze externě. Je důležité konstatovat, že věnování dostatečného časového prostoru i pro tento druh výcviku nejen pro potápěče, ale i pro ostatní příslušníky útvarů, jejichž činnost je spojena s vodním prostředím, by přineslo efektivnější využití těchto příslušníků v případě mimořádné události s vodním prostředím spojené.

Využití stávající přípravy hladinové záchrany u HZS ČR složkami Policie ČR, avšak s úpravou pro materiální vybavení Policie ČR, je možností, která by výše uvedený nedostatek mohla odstranit. Nejen tato spolupráce by mohla zefektivnit práci obou složek při činnostech spojených s mimořádnou událostí. Sdílení zkušeností a poznatků z jednotlivých zásahů, metodik a výcviků v širším rozsahu by také přispělo nemalou měrou.

Hypotéza č. 2 „Předpokládáme, že výcvik a příprava jsou dostatečné k plnění vlastní činnosti i k plnění úkolů v rámci IZS při řešení mimořádných událostí a krizových situacích“, **Hypotéza č. 3** „Předpokládáme, že je možná intenzivní

spolupráce mezi jednotlivými složkami a potápěčskými skupinami jak v přípravě a výcviku, tak při plnění úkolů v rámci IZS při řešení mimořádných událostí a krizových situacích“ a **Hypotéza č. 4** „Předpokládáme, že připravenost a možnosti využití jednotlivých potápěčských skupin jsou srovnatelné“ **se tímto potvrdily**.

3.4 Technické zabezpečení

V jednotlivých kapitolách o technickém zabezpečení bylo obecně popsáno materiální a technické vybavení jak jednotlivce, tak skupiny. Bylo uvedeno, že vybavení se může jak mezi jednotlivci, tak mezi skupinami lišit, což je dáno jednak zaměřením vykonávané činnosti, tak rozpočtovým omezením. Sjednocení základního vybavení jednotlivce (potápěče či dalšího příslušníka útvaru), ať už v rovině potápěčské výstroje či záchranných, ochranných a sebezáchranných prostředků jednotlivce je krok ke zvýšení bezpečnosti a zefektivnění možností při společném zásahu.

Výkon potápěčských činností je spojen s výcvikem potápění v chemicky či biologicky kontaminovaných vodách. Ovšem vzhledem k čím dál častějším zásahům v kontaminovaném prostředí (nejen potápěčským, ale i hladinovým) by bylo prozíravé proces materiální vybavení každého jednotlivého příslušníka (Policie ČR i HZS ČR) pro výkon činnosti v tomto prostředí urychlit a navrhnout užití takovéto výstroje jako standardní při každém ponoru. Zvýší se tím nejen vlastní bezpečnost již vycvičeného a zkušeného příslušníka, ale i možnost efektivnějšího a rychlejšího zásahu.

Jak Hasičský záchranný sbor ČR, tak Policie ČR, v současnosti disponují různým materiálním vybavením pro činnosti při mimořádných událostech, ať už se jedná se o plavidla (lehké mobilní motorové čluny pro využití při evakuaci a pohybu v zaplaveném území), leteckou techniku, vozidla, prostředky osobní ochrany jednotlivce (ochranné obleky, plovací vesty, osobní svítilny, rukavice apod.), záchranné prostředky (lana, karabiny, plováky, apod.) či pracovní techniku pod vodní hladinou (řezací a svařovací technika apod.). Srovnání speciální materiální vybavenosti je uvedeno v Tabulce č. 1.

Rychle se vyvíjející technologie spojené s poklesem cen otevírají možnosti vybavení příslušníků vybavením dříve finančně nedostupným, a to nejen výše uvedeným vybavením pro zásahy, ale i takovými prostředky jako jsou osobní záznamové prostředky, jejichž záznamy by mohly být využity k dokumentaci a pozdější analýze zásahu.

Hypotéza č. 5 „Předpokládáme, že technické vybavení jednotlivých složek je kompatibilní, dostatečné a jsou zde otevřené možnosti ve výběru nového vybavení“ se tímto potvrdila.

3.5 Využití při mimořádné události a krizové situaci

Ve druhé kapitole byl u každé z analyzovaných základních složek IZS, tedy Policie ČR a HZS ČR, proveden výběr mimořádných událostí, při kterých by mohly být potápěčské skupiny obou složek využity. Vezmeme-li v úvahu směr a charakter vykonávané činnosti, není náhodné, že byly stejné. Níže budou přiblíženy činnosti, které by mohly potápěčské skupiny při jednotlivých vybraných mimořádných událostech díky svému výcviku, vybavení, schopnostem a zákonnému oprávnění realizovat.

Společné zásahy obou složek (PČR a HZS ČR) v rámci IZS podléhají parametrům nastaveným v rámci jednotlivých typových plánů opatření a činností, tedy je předem stanoveno, kdo, s kým, na čem a jak spolupracuje. Při realizaci bezpečnostních opatření při živelných pohromách (jako příklad můžeme vzhledem k charakteru a náplni činnosti potápěčských skupin uvést povodně) však často dochází ke kombinaci jednotlivých činností, jako je průzkum lokality, pátrání (různé druhy pátracích akcí - po pohřešované, utonulé, zemřelé osobě, po věci apod.), záchrana tonoucího, evakuace a další činnosti. Společný zásah obou složek tak proto vyžaduje zvláštní způsob provedení. Hlavní prioritou složek IZS, a tedy i potápěčských skupin PČR a HZS ČR, však vždy bude záchrana lidského života, evakuace a teprve poté ochrana majetku.

3.5.1 Policie ČR ve vztahu k mimořádné události

Jako jedna ze základních složek IZS má také Policie ČR na starost ochranu obyvatelstva. Tou se dle znění § 2, z. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému rozumí „plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku“.

Povinnosti ve vztahu k těmto úkolům jsou dané zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a nesoustředí se jen na udržování veřejného pořádku, vyšetřování trestných činů a správních deliktů, ale i na prevenci a přípravu na mimořádné události a krizové stavy a na vlastní provádění záchranných a likvidačních

prací. Tyto úkoly vyplývají např. z § 17 a § 20 výše uvedeného zákona. Škála činností a úkolů, které můžeme považovat za záchranné a likvidační práce je široká a z tohoto důvodu není možné určit jejich přesnou charakteristiku a zaměření.

Možnosti využití ustanovení zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky při provádění záchranných a likvidačních prací policistou (potápěčem) při mimořádné události:

Podle § 10 v případě porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, jehož odstranění spadá do úkolů policie, je policista povinen zasáhnout v rámci své pravomoci. Ustanovení tohoto paragrafu lze vztáhnout na všechny činnosti spojené s řešením mimořádné události.

Podle § 14 spolupracuje policie při plnění svých úkolů s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy, jakož i s právníky a fyzickými osobami. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti výcviku a přípravy, materiálního vybavení, plánování a osvěty ve smyslu spolupráce s orgány krajů a obcí, ve kterých potápěčská skupina působí, ale také při vlastním řešení mimořádné události.

Podle § 17 výše uvedeného zákona je úkolem Policie ČR také prevence a řešení následků krizových a mimořádných situací na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti výcviku a přípravy, materiálního vybavení, plánování a osvěty v smyslu spolupráce s orgány krajů a obcí, ve kterých potápěčská skupina působí, ale také při vlastním řešení mimořádné události.

Podle § 18 je policista oprávněn v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu policie požadovat od orgánů a osob uvedených v § 14 věcnou a osobní pomoc. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací.

Podle § 20 je Policie ČR povinna připravovat se na krizové situace, mimořádné události a podílet se na provádění záchranných a likvidačních prací, a to v případě, že policisté jsou k tomu vycvičeni a vybaveni, je-li jejich zásah nezbytný pro záchranu života, zdraví nebo majetku a jsou-li k tomu určeni policejním prezidentem. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací (jak již bylo řečeno výše, je škála činností, které můžeme považovat za záchranné a likvidační práce, široká a z tohoto důvodu není možné určit jejich přesnou charakteristiku a zaměření). Ovšem

toto ustanovení lze také vztáhnout k oblasti výcviku a přípravy, materiálního vybavení a opět i plánování a osvěty v smyslu spolupráce s orgány krajů a obcí, ve kterých potápěčská skupina působí.

Podle § 37 je policista oprávněn věc zajistit, popřípadě odstranit či zničit, je-li důvodné podezření, že představuje bezprostřední závažné ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí a nelze-li toto ohrožení odstranit jinak. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací (za záchranné a likvidační práce zde považujeme zajištění bezpečnosti osob a majetku, apod. např. riziko kontaminace vodního zdroje a okolí).

Podle § 40 je policista oprávněn vstoupit bez souhlasu uživatele do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek a provést tam potřebné úkony nebo jiná opatření jen tehdy, jestliže věc nesnese odkladu a vstup tam je nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací (za záchranné a likvidační práce zde považujeme záchranu osob, pátrání po osobách, které se nestačily evakuovat, střežení zaplaveného území, apod.).

Podle § 43 je policista oprávněn při plnění konkrétních úkolů, hrozí-li závažné ohrožení života nebo zdraví, přikázat každému, aby po nezbytně nutnou dobu nevstupoval na policistou určené místo, na určeném místě se nezdržoval, či aby setrval na policistou určeném místě. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací (za záchranné a likvidační práce zde považujeme zajištění bezpečnosti osob a majetku, střežení zaplaveného území apod.).

Podle § 48 policie zajišťuje bezpečnost chráněných objektů a prostorů. Rozsah zajišťování bezpečnosti stanoví na návrh policejního prezidenta ministr vnitra v závislosti na bezpečnostní situaci a možné míře ohrožení. Za chráněný objekt nebo prostor se považuje rovněž objekt nebo prostor určený policistou po dobu trvání jeho bezprostředního ohrožení. Policie zajišťuje ochranu takového objektu nebo prostoru po nezbytnou dobu. O zajišťování této ochrany rozhoduje policejní prezident, a pokud věc nesnese odkladu, policista provádějící úkon. Při využití tohoto oprávnění může policista:

- zjišťovat důvod vstupu osoby do objektu nebo prostoru,

- zjišťovat totožnost vstupující nebo vycházející osoby,
- provádět prohlídku vstupující nebo vycházející osoby,
- provádět prohlídku vnášené nebo vynášené věci,
- zastavovat vjíždějící nebo vyjíždějící dopravní prostředek a provádět jeho prohlídku.

Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací (za záchranné a likvidační práce zde považujeme zajištění bezpečnosti osob a majetku, střežení zaplaveného území).

Podle § 62 může policie, je-li to nezbytné pro plnění jejích úkolů, pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy o průběhu úkonu. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací. Využitelnost zde může být při zajištění bezpečnosti osob a majetku, střežení zaplaveného území, šetření k mimořádné události apod.

Podle § 63 je policista oprávněný požadovat prokázání totožnosti po osobě zdržující se v blízkosti místa mimořádné události. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací (za záchranné a likvidační práce zde považujeme zajištění bezpečnosti osob a majetku, střežení zaplaveného území, šetření k mimořádné události apod.).

Podle § 114 je každý povinen bez zbytečného odkladu a bezplatně uposlechnout výzvy anebo pokynu nebo vyhovět žádosti policie nebo policisty; to neplatí, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis stanoví jinak. Nelze-li účelu výzvy, pokynu nebo žádosti dosáhnout pro odpor osoby, je policista oprávněn tento odpor překonat. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací (za záchranné a likvidační práce zde považujeme záchranu osob, pátrání po osobách, které se nestačili evakuovat, střežení zaplaveného území, zajištění bezpečnosti osob a majetku apod.).

Činnosti prováděné Policií České republiky při mimořádných událostech a krizových situacích mohou být značně různorodé, od evakuace po zabránění vstupu nepovoleným osobám do prostoru postiženém mimořádnou událostí. Je proto třeba znát zákonná oprávnění, tato umět aplikovat v případě konkrétní situace a v plném rozsahu

je využit. Je nutné, aby policisté byli na tyto netypické situace systematicky připravováni a školeni.

3.5.2 Hasičský záchranný sbor ČR ve vztahu k mimořádné události

Jedním ze základních úkolů HZS ČR je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před působením mimořádných událostí a krizových stavů. Povinnosti a oprávnění ve vztahu k těmto úkolům jsou dány z. č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru. Škála činností a úkolů, které mohou při mimořádné události příslušníci HZS vykovávat, je široká a různorodá a stejně jako u Policie ČR není jejich zmapování a určení přesné charakteristiky a zaměření možné.

Možnosti využití ustanovení zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru při provádění záchranných a likvidačních prací hasičem (potápěčem) při mimořádné události:

Podle § 13 v případě ohrožení života nebo zdraví je příslušník HZS ČR povinen i v době mimo službu provést opatření vedoucí bezprostřední záchraně života a zdraví v rámci své pravomoci. Ustanovení tohoto paragrafu lze vztáhnout na všechny činnosti spojené s řešením mimořádné události.

Podle § 19 při plnění svých úkolů spolupracuje HZS ČR se správními úřady, státními a územními orgány, a osobami. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít jak v oblasti zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací, tak i v oblasti přípravy, plánování a osvěty v smyslu spolupráce s orgány krajů a obcí, ve kterých potápěčská skupina působí.

Podle § 21 je příslušník oprávněn v potřebném rozsahu požadovat informace, součinnost nebo obdobnou pomoc od úřadu, orgánu či osoby. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací, ale i při přípravě na mimořádnou událost v oblasti plánování a v rámci vlastní přípravy, výcviku a materiálního vybavení.

Podle § 24 je příslušník oprávněn zajistit, popřípadě odstranit věc, je-li důvodné podezření, že představuje bezprostřední závažné ohrožení života nebo zdraví člověka, životního prostředí, zvířat nebo majetku, a toto ohrožení nelze odstranit jinak. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací (za

záchranné a likvidační práce zde považujeme zajištění bezpečnosti osob a majetku, apod. - např. riziko kontaminace vodního zdroje a okolí).

Podle § 26 je příslušník HZS ČR oprávněn při provádění opatření vedoucích k ochraně života a zdraví vyzvat každého, aby nevstupoval na určené místo či se na takovém místě nezdržoval, aby po nezbytnou dobu setrval na určeném místě či se podrobil jiným nezbytným omezením a opatřením a tato strpěl, je-li to odpovídající povaze a druhu nebezpečí. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací (za záchranné a likvidační práce zde považujeme zajištění bezpečnosti osob a majetku, střežení zaplaveného území apod.).

Podle § 27 je každý povinen bez zbytečného odkladu uposlechnout výzvy nebo pokynu příslušníka uplatněných v souvislosti s plněním úkolu. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací (za záchranné a likvidační práce zde považujeme záchranu osob, pátrání po osobách, které se nestačily evakuovat, střežení zaplaveného území, zajištění bezpečnosti osob a majetku apod.).

Podle § 28 je příslušník HZS ČR oprávněn, má-li důvodné podezření, že je ohrožen život a zdraví či hrozí vyšší škoda na majetku (přesahující 50 000,- Kč), vstoupit do obydlí, objektu či na pozemek. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací (za záchranné a likvidační práce zde považujeme záchranu osob, pátrání po osobách, které se nestačily evakuovat, střežení zaplaveného území, apod.).

Podle § 30 může HZS ČR pro účely plnění úkolů pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy osob a věcí, informací či průběhu zásahu. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací. Využitelnost zde může být při zajištění bezpečnosti osob a majetku, střežení zaplaveného území, šetření k mimořádné události apod.

Podle § 33 je příslušník HZS ČR oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu, která neuposlechla výzvy, zdržuje se v blízkosti místa zásahu či mimořádné události, nebo v jejíž prospěch jsou organizována opatření ochrany obyvatelstva. Ustanovení tohoto paragrafu lze využít převážně v oblasti vlastního zásahu při mimořádné události a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací (za záchranné a

likvidační práce zde považujeme zajištění bezpečnosti osob a majetku, evakuace, střežení zaplaveného území, šetření k mimořádné události apod.).

Různorodost činností prováděných příslušníky Hasičského záchranného sboru při mimořádných událostech a krizových situacích je značná, od vlastní záchrany přes evakuaci po likvidaci následků mimořádné události. I zde je namístě znát zákonná oprávnění, tato umět v konkrétní situaci využít a aplikovat. Je nutné, aby i příslušníci HZS ČR byli na tyto netypické situace systematicky připravováni a školeni.

Policie České republiky a Hasičský záchranný sbor České republiky mají zákonnou oporu při výkonu činností a plnění úkolů při mimořádné události. Příslušníci Policie ČR i Hasičského záchranného sboru ČR mají oprávnění a povinnosti zasáhnout v rámci své pravomoci a za vymezených podmínek. Tato oprávnění jsou ve své podstatě totožná a jejich znalost a aplikace v konkrétní situaci umožňuje efektivnější využití sil a prostředků při řešení mimořádné události. Jejich srovnání je uvedeno v Tabulce č. 2.

Není důvod, proč by potápěčské skupiny nemohly využít oprávnění vyplývající z výše uvedených zákonů při výkonu potápěčských či jiných činností spojených s řešením mimořádné události.

Hypotéza č. 4 „Předpokládáme, že připravenost a možnosti využití jednotlivých potápěčských skupin jsou srovnatelné“ **se tímto potvrdila.**

3.6 Shrnutí

Zaměření činnosti potápěčských skupin Policie ČR a HZS ČR je ve své podstatě totožné, liší se pouze v několika bodech. Potápěčská činnost je zaměřená na záchranu tonoucích osob, pátrání po pohřešovaných osobách (utonulých), pátrání po pohřešovaných osobách v blízkosti vodní plochy, pátrání po předmětech pod vodní hladinou, plnění úkolů a činností v rámci IZS a plnění úkolů na vyžádání právnických a fyzických osob.

Vzhledem k absenci právní úpravy však potápěči HZS ČR nemohou zajišťovat stopy pod vodní hladinou. Vlastní zásah pak může probíhat tak, že potápěč HZS ČR nalezne hledaný objekt, tento označí a ukončí činnost pod vodní hladinou. Následné další činnosti jako je zajištění stop provádí potápěč Policie ČR. Vyzdvižení objektu pak dle možností provádí potápěč Policie ČR (menší břemena cca do 150 kg) či potápěč HZS ČR (vyzdvižení již ohledaného objektu či velkoobjemového objektu). Při podezření na spáchání trestného činu se následně provádí další dohledávání předmětů,

kterého se již potápěči HZS ČR většinou neúčastní, i když vlastního pátrání se opět účastnit mohou.

Potápěči Policie ČR nejsou vycvičeni, vybaveni a určeni k zajištění a likvidaci kontaminovaných předmětů. Mohou sice provádět ponor a samotné zajištění potřebných stop a důkazů v kontaminovaném prostředí, ovšem k samotnému zajištění kontaminovaného předmětu a jeho likvidaci nejsou oprávněni. Při zásahu provede potápěč Policie ČR jen ohledání místa a objektu pod vodní hladinou, případně jeho označení a zajištění stop a vyzdvižení, ovšem samotné vyzdvižení kontaminovaného objektu a jeho likvidaci provádí potápěči HZS ČR.

Všichni potápěči HZS ČR mají vazačské zkoušky, mohou operovat v hloubce větší než 40 m a od kvalifikačního stupně potápěč s odborností 3. stupně mohou provádět ponory pod uzavřenou vodní hladinou (jeskyně a štoly, uzavřené podvodní systémy – nelze srovnávat s potápěním pod zamrzlou vodní hladinou). U Policie ČR může takovéto ponory vykonávat jen několik specialistů OSPČV. Potápěči Policie ČR nejsou vycvičeni, vybaveni a určeni k vyzvedávání objemných předmětů a k manipulačním pracím pod vodní hladinou. Tyto činnosti zajišťují potápěči HZS ČR.

Potápěči Policie ČR i HZS ČR mohou a při své práci využívají shodné pátrací potápěčské metody pod vodní hladinou, ať již jde o vyhledání utonulého či zájmového předmětu. Metody se liší v drobnostech, které na vlastní výsledek nemají výraznější vliv. Činnost potápěčů HZS ČR a PČR pod vodní hladinou je srovnána v Tabulce č. 3.

Rozdíly v operační rychlosti výjezdu k zásahu jsou patrné. Potápěči HZS ČR mají stanoveny časy výjezdu do 2 minut, což je pro potápěče Policie ČR vzhledem k plnění dalších úkolů ne vždy splnitelné.

V rámci různých bezpečnostních opatření dochází ke spolupráci s dalšími subjekty (vodohospodářské organizace, apod.), přičemž kromě případů podezření na kontaminaci vodního zdroje má tato bezpečnostní opatření ve své kompetenci převážně Policie ČR.

Vzhledem k výše uvedeným poznatkům a k tomu, že finanční náročnost činností pod vodní hladinou je vysoká, měly by být účelnost a využití spolupráce mezi oběma složkami efektivní a provázaná. Vzájemný respekt a spolupráce by měly vést ke zkvalitnění činností a profesionálnímu přístupu, který by se projevil účinným využitím při plnění úkolů nejen pod hladinou, ale i činností v rámci IZS.

4 Využití potápěčských skupin při mimořádné události

V této kapitole budou uvedeny mimořádné události, na které je možno potápěčské skupiny Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR využít a navržený činnosti, které mohou vykonávat.

Povodně velkého rozsahu

Činnost orgánů státu, IZS a jeho jednotlivých složek je zde dána povodňovým plánem dotčeného území. Potápěčské skupiny PČR a HZS ČR lze v prvopočátcích (dokud nebude zcela vybudovaná krizová infrastruktura) využít k těmto činnostem:

- příprava protipovodňových opatření,
- záchrana osob a majetku,
- evakuace osob (vyhledávání osob, které se nestačily evakuovat, případně jejich samotná evakuace),
- průzkum zaplavené oblasti,
- dohled nad plynulostí evakuace na vodní hladině,
- zabezpečení pořádkové služby a střežení v zaplaveném území (střežení vlastními prostředky a silami, případně transport sil a prostředků dalších jednotek),
- vyhledávání osob zemřelých.

Narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně

Činnost orgánů státu, IZS a jeho jednotlivých složek je dána povodňovým plánem dotčeného území upraveným pro tuto konkrétní situaci. Potápěčské skupiny PČR a HZS ČR lze využít k těmto činnostem:

- záchrana osob a majetku,
- příprava protipovodňových opatření,
- evakuace osob (vyhledávání osob k evakuaci, případně jejich samotná evakuace),
- dohled nad plynulostí evakuace na vodní hladině,

- zabezpečení pořádkové služby a střežení v zaplaveném území (střežení vlastními prostředky a silami, případně transport sil a prostředků dalších jednotek),
- střežení určených vodohospodářských děl a zařízení,
- vyhledávání osob zemřelých.

Znečištění vody, ovzduší a přírodního prostředí haváriemi velkého rozsahu

Činnost orgánů státu, IZS a jeho jednotlivých složek je dána havarijním plánem dotčeného území upraveným pro konkrétní situaci. Potápěčské skupiny PČR a HZS ČR v případě znečištění velké vodní plochy, ať už samotného vodohospodářského díla, či zaplaveného území, lze využít k těmto činnostem:

- vyhledání zdroje znečištění a jeho eliminace,
- odstraňování následků znečištění,
- záchrana osob a majetku,
- evakuace osob (vyhledávání osob k evakuaci, případně jejich samotná evakuace),
- dohled nad plynulostí evakuace na vodní hladině,
- zabezpečení pořádkové služby a střežení v zaplaveném území (střežení vlastními prostředky a silami, případně transport sil a prostředků dalších jednotek),
- střežení určených vodohospodářských děl a zařízení,
- vyhledávání osob zemřelých.

Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu

I zde je činnost orgánů státu, IZS a jeho jednotlivých složek dána havarijním plánem dotčeného území upraveným pro konkrétní situaci. Zde lze potápěčské skupiny PČR a HZS ČR v případě znečištění vodní plochy (vodárenského díla, zásobárny pitné vody) využít k těmto činnostem:

- vyhledání zdroje znečištění a jeho eliminace,
- odstraňování následků znečištění,
- střežení určených vodohospodářských děl a zařízení.

Blesková povodeň

U tohoto druhu mimořádné události je možné díky jejímu charakteru využít potápěčské skupiny ke stejným činnostem jako u mimořádné události narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně.

Pátrání po osobách

U této mimořádné události je práce a činnost potápěčských skupin většinou orientována na hlavní pracovní náplň skupin, tedy potápění, a k přidruženým činnostem patří např. pátrání v terénu, poskytnutí plavebních prostředků, apod. Skupiny mohou být využity díky svému výcviku a vybavení k propátrání prostoru vodní hladiny a pod vodní hladinou v místě utonutí osoby nebo vodního prostředí v lokalitě pohřešované osoby. Tato činnost, tedy záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu, a činnost jednotlivých složek IZS při této situaci je blíže popisována v STČ 07/IZS.

5 Závěr

Připravenost jednotlivých příslušníků bezpečnostních sborů na mimořádné události a krizové situace je opodstatněná a žádoucí.

Příslušníci potápěčských skupin Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR jsou připravováni nejen pro vlastní výkon své činnosti (potápění), ale i na plnění úkolů při mimořádných událostech a krizových situacích. I když se možnosti jednotlivých složek i skupin liší, je jejich činností nepřetržitě pokryto celé území České republiky. Rozdíl v potápěčských činnostech mezi potápěči Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR je dán zákonnou úpravou, organizační strukturou a zaměřením výkonu činnosti a výcviku. Profesionalita a odbornost těchto příslušníků je však na vysoké úrovni díky systémům přípravy a vzdělávání, ale i vlastní iniciativě (mnozí se potápění věnují i soukromě a práce je jim tedy koníčkem). Technické a materiální zabezpečení je obecně na dobré úrovni a nebrání výkonu činnosti. I přesto, že při řešení mimořádných událostí a krizových situacích plní Policie ČR i HZS ČR své úkoly, jednotlivé složky obou sborů se při této činnosti setkávají a plní tyto úkoly společně. To se týká i potápěčských skupin.

Je dobré vědět, že tyto skupiny, ač rozdílné, jsou připraveny společně čelit mimořádným událostem a krizovým situacím a tyto profesionálně řešit.

Seznam použité literatury

1. EMERGENCY RESPONSE DIVING INTERNATIONAL. *Krizové potápění – Manuál potápěče*. Přeložil Ing. M. PIŠKULA. Topsham, 2009.
2. GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Koncepce činnosti hasičů při práci pod vodní hladinou*. Praha: Ministerstvo vnitra a GŘ HZS ČR, 2006. 12 s.
3. GLENN, Michael. *Potápěčské operace v kontaminovaných vodách*. Přeložil Ing. M. PIŠKULA. Topsham, 2010. ISBN 1-931451-90-7.
4. HRINKO, Martin. *ŘSPP – Metodika a podpora pořádkové policie*. 1.vyd. Praha: Ředitelství služby pořádkové policie PP ČR Praha a Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava, 2015. 96 s. ISBN:978-80-7385-159-0.
5. KATZ, Pavel. *Potápěčská technika*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1979. 232 s.
6. NOVOMESKÝ, František. *Potápěčská medicína*. 1. české vyd. Martin: Osveta, 2013. 415 s. ISBN 978-80-8063-397-4.
7. OYHENART, Jean-Michel. *Potápění: vášeň a profese; metodika, výstroj, lokality*. 1. vyd. MIOULANE, Patrick. Praha: Euromedia Group - Knižní klub, Universum (Knižní klub), 2004. 231 s. ISBN 80-242-1168-8.
8. REKTOŘÍK, Jaroslav, a kolektiv. *Krizový management ve veřejné správě. Teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2004. 249 s. ISBN 08-86119-83-1.
9. SCHINCK, Andrea. *Potápění: výstroj, rizika, potápěčské kurzy. Teorie & praxe*. 1. vyd. SCHINCK, Peter. Čestlice: Rebo, 2007. 223 s. ISBN 978-80-7234-704-9.
10. UNITED STATES DEPARTMENT OF COMMERCE. *NOAA Diving Manual, Diving for Science and Technology*. 4th edition. NATIONAL OCEANIC AND ATMOSPHERIC ADMINISTRATION. U.S.A.: Best Publishing Company, 2001. 668 s. ISBN 978-1930536234.
11. UNITED STATES DEPARTMENT OF THE NAVY. *U. S. Navy Diving manual*. Revision 6, April 2008. NAVAL SEA SYSTEMS COMMAND. U.S.A: Direction of Commander, Naval Sea Systems Command, 2008. 992 s.
12. VOKUŠ Jiří, *Policie České republiky*. 2. vyd. Praha: Policejní prezidium, 2010. 84 s. ISBN 978-80-254-7701-4.
13. ABT, Michal. *Pátrání po osobách a věcech pod vodní hladinou*. Praha, 2008. Bakalářská práce. Policejní akademie České republiky v Praze, Ústav policejně bezpečnostních studií, Katedra bezpečnostních služeb. Vedoucí práce Mgr. Jozef TÓTH

14. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. 9. 8. 2000. částka 73, s. 3461-3474. ISSN 1211-1244.
15. Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů In: *Sbírka zákonů*. 9. 8. 2000. částka 73, s. 3475-3487. ISSN 1211-1244.
16. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů*. 11. 8. 2008. částka 91, s. 4086-4116. ISSN 1211-1244.
17. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. 7. 12. 2015. částka 135, s. 4307-4324. ISSN 1211-1244.
18. Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR - částka 16/2013. *Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 16*, ze dne 5. března 2013, kterým se stanoví opěrné body Hasičského záchranného sboru České republiky a typy předurčenosti jednotek požární ochrany pro záchranné práce.
19. Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR - částka 45/2013. *Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 45*, ze dne 25. 9. 2013, kterým se stanovují pravidla pro činnost potápěčských skupin u Hasičského záchranného sboru České republiky.
20. Sbírka interních aktů řízení Policie ČR. *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 39/2010*, kterým se upravují podmínky pro výkon potápěčské činnosti.
21. Sbírka interních aktů řízení Policie ČR. *Pokyn ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 5/2013*, kterým se podrobněji upravují podmínky pro výkon potápěčské činnosti u Policie České republiky.
22. NGUYENOVÁ, Ivana. Policejní potápěči se vrátili z mise v Bosně a Hercegovině, odminovali tam řeku Sávu. *Týdeník Policie* [online]. [cit. 17. 4. 2016]. Dostupné z: <http://tydenikpolicie.cz/policejni-potapeci-se-vratili-z-mise-v-bosne-a-hercegovine-odminovali-tam-reku-savu/>
23. KOZÁK, Jakub. Záchranný útvar Hlučín – jeho organizace a úkoly. *Požáry.cz* [online]. [cit. 17. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.pozary.cz/clanek/15673-zachranny-utvar-hlucin-jeho-organizace-a-ukoly/>
24. *Policie České republiky - Útvar rychlého nasazení* [online]. Policie České republiky, © 2015. [cit. 17. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/utvar-rychleho-nasazeni-policie-ceske-republiky-utvar-rychleho-nasazeni.aspx>
25. *Sommerserie "Die Spree" in Berlin: Welche Geheimnisse Polizeitaucher in der Spree finden*, 7. 8. 2015 [online]. Berliner Zeitung, [cit. 17. 4. 2016]. Dostupné z:

<http://www.berliner-zeitung.de/berlin/sommerserie--die-spree--in-berlin-welche-geheimnisse-polizeitaucher-in-der-spree-finden-22449630>

26. *O IZS: Integrovaný záchranný systém* [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, © 2016. Poslední změna 26. 6. 2009 [cit. 17. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/integrovaný-zachranny-system.aspx>
27. *Historie Záchranného útvaru HZS ČR* [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, © 2016. [cit. 17. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/historie-zachranneho-utvaru-hzs-cr.aspx>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Srovnání speciální materiální vybavenosti

	HZS ČR	PČR	Poznámka
Plavební technika	x	x	
Těžká technika (jeřáb, bagr, hydraulické nůžky,...)	x		
ROV (podvodní robot)		x*	* Pouze specialisté OSPČV
Mobilní dekompresní komora	x	x	
Technické zázemí (osvětlení, mobilní přístřešky, topení,...)	x	x*	* Pouze specialisté OSPČV
Dekontaminační technika	x		

Tabulka 2: Srovnání zákonných oprávnění PČR a HZS ČR

	PČR	HZS ČR
Povinnost zasáhnout za vymezených podmínek v rámci své pravomoci	§ 10	§ 13
Spolupráce se správními úřady, státními a územními orgány, a osobami	§ 14, 17, 18, 20	§ 19, 21
Zajištění věci	§ 37	§ 24
Vstup na pozemek a do obydlí	§ 40	§ 28
Zákaz vstupu na určená místa, či setrvání na určeném místě	§ 43, 48	§ 26

Poživování záznamů	§ 62	§ 30
Prokázání totožnosti	§ 63	§ 33
Povinnost uposlechnout výzvy	§ 114	§ 27

Tabulka 3: Srovnání činností pod vodní hladinou

	HZS ČR	PČR	Poznámka
Záchrana tonoucích	x	x	
Pátrání po utonulých	x*	x	*Pouze prvotní pátrání
Pátrání po předmětech	x*	x	*Pouze na vyžádání
Zajištění stop pod vodní hladinou		x	
Řezání a pálení	x		
Práce v kontaminovaném prostředí	x	x	
Zajištění a likvidace kontaminovaných předmětů	x		
Manipulační práce	x	x	
Vyzdvižení velkoobjemových předmětů	x	x*	*Není k dispozici těžká technika
Demoliční a trhací činnost	x*	x*	*V rámci oprávnění vykonávané činnosti
Potápění s Nitrox	x	x	
Potápění s uzavřeným okruhem		x *	*Pouze specialisté OSPČV
Potápění s TRIMIX		x*	*Pouze specialisté OSPČV
Potápění pod ledem	x	x	
Potápění v prostorech s uzavřenou vodní hladinou	x	x*	*Pouze specialisté OSPČV
Činnost v rámci IZS	x	x	
Pomoc právnickým a fyzickým osobám	x	x	